

YEREL YÖNETİMDE YENİDEN YAPILANMA

HAZIRLAYAN

H. SEMİN ERYILDIZ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

I-YEREL YÖNETİMCİLİK VE ELEŞTİRİSİ

Demokrasi ve Yerel Yönetim

Halk Denetimi ve Yerel Yönetim

Katılım ve Yerel Yönetim

Yerelliğin eleştirisi

II- KARAR ve İLKE ÖNERİLERİ

III - TEKNİK ÖNLEMLER

YENİDEN YAPILANMA KADEME 1 MUHTARLIK

YENİDEN YAPILANMADA KADEME 2 BELDE

YENİDEN YAPILANMA KADEME 3 İL

YENİDEN YAPILANMA KADEME4 BÖLGE

SONUÇ - ÖZET VE ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ ÖNERİLER

SUNUŞ

Türkiye Cumhuriyeti yönetim yapısı, zamanın getirdiği değişim ve aşınmalarla, verim ve ussal işleyiş ilkelerinden kopmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu yangınından kalan 13 milyonluk bir toplumu yöneten yasalarda bölük pörçük yapılan ve önemli bir bölümü varolan sistem kalıntılarını bile bozup çözen değişimlere karşın merkez ve yerel yönetimler sürüyor. Bu anlayışla ülkemiz, kapıları bir açılabilse içinde kimsenin kalmayacağı veya silah zoru olmasa kimsenin gönül bağıını sürdürmek gibi bir endişe taşımayacağı arazi parçalarına dönüşmek üzeredir.

Dünya ise yeni ve ileri yönetim tekniklerini günbegün deneyerek hergün daha ileri noktalara varmaktadır.

Vatanımızda, yurttaşları sürekli eziyet etmeden yönetilmesi için insanları iyilikle birarada tutacak gelişme sağlayacak, her boyutu düşünülmüş hızlı, ve köktenci yeniden yapılanma gereği artık hiçbir itiraz almayacak kadar acillemiştir. Artık yönetim için yukardan emir alma, zorbalık, üstten denetim, sınırlandırma, atama, talimat, polis devleti sözlerinin yerine, özgürlük, katılım ve verim sağlayan, sadeleşmiş sistem gereksinimlerimizin karşılanması için, memleketteki tüm aların ve çanlar çalmaya başlanmıştır.

Böyle bir yeniden yapılanma çalışması için yerel yönetimler benzeri bulunmaz bir ilk hareket noktası olabilir. Çünkü, demokrasi inancında;

* Yerel yönetim çoğulculuğun özendiricisi ve koruyucusudur, iktidarın, tekelleşmesini önleyip tabanda yaygınlaşmasını sağlar. İktidarın kötüye kullanımı veya yoğunlaşmasını denetler, bireye ve küçük topluluklara hem seçmede çokluk hem de seçimini sürdürme veya değiştirme erkini sağlayabilir.

* Yerel yönetim hemşehrilerini katılımını ve bu yolla toplumsal eğitimine katkı sağlar, kişilerin yönetime katılımına olanak sağlayan tüm kanallar (eğer gerekli ve yeterli düzenleme yapılabilmiş ise) yerel yönetimlerin yapısında ve doğasında vardır.

* Yerel yönetim hizmet sunuşunda, kaynak dağılımında verimliliği sağlamakta değer taşımaktadır. Toplumdaki kaynakların, insan gereklilerini en uygun mal ve hizmet üretiminde kullanılmasındaki verimlilik yerel yönetim kavramıyla bütünlük arzeder. Kaynaklarla gereksinimleri yerinde ve anında karşılaştıran yönetim, insanın tatmini ve mutlu edilmesi için şimdilik bulunabilmiş tek kavram olarak görünmektedir.

Yerel Yönetimlerin yeniden yapılanması araştırmasında hangi yetki ve görevlerin hangi yerel yönetim kademesinde olacağı önerileri somut ölçütlere nasıl dayanacaktır?

– Halka hizmet hangi kademedede en verimli olarak, yani en düşük maliyetle, ölçek ekonomilerine uygun, teknik yönden yeterlik ve etkinlik sağlayacak biçimde sunulabilir?

– Hizmet hangi kademedede halkın en etkin siyasal katılımı ve denetimiyle yapılabilir? Halka ne kadar hizmet halkın isteğiyle geliyorsa, bu hizmetin mutluluğunu yaşamak da hizmeti geliştirmek ve korumakta o kadar olanaklıdır.

– Her kademe verilen hizmet görevine karşılık kaynağı nasıl sağlanacaktır. Halk hizmetin bedelini her kademede vergi yolu ile nasıl adil biçimde ödeyecektir.

– Hangi yatay ve dikey örgütlenme biçimi halka daha verimli hizmeti, arttırıcı sistemi kuracaktır.

Bu ölçütler tartışıldıkça, vakfa sunulan araştırma önerisinin üstünde çalışma yaptıkça önerinin sistematikliğinde bazı değişimler gerekmiştir.

Araştırma ilerledikçe, bazı ön kabullerin sistemli öneri geliştirmeyi engellediği görülmüştür; Varolan yönetim ve vesayet düzenini veri alınca, vesayetçi yapıyı dengelemek için, merkezde merkezle yarışabilecek yeni yerel yönetim yapıları, kuruluşu ilk anda düşünülür. Ancak-böylece ilçe düzeyinde görülen belediye ve ilçe bürokrasilerinin birbirini gereksiz tekrarlama önerdiğimiz il belediye birlikleri ile il yönetimi, Anakent ve bölge yönetimitasarıları arasında ve ülke yerel yönetim birlikleri ile merkezi otorite arasında ortaya çıkabilir; üst yönetim kademelerine çıktıkça verimsizlik, yabancılaşma ve zıdlaşma daha da şiddetlenebilir.

Varolan Yönetim ile ilgili koşullanmalar toplumumuzu n bilinçaltı derinliğine işlemiştir. Araştırmamız ilk aşamasında merkez vesayetini en küçük birimine kadar gitmesi vazgeçilmez bir kural gibi düşüncemizi etkilemiştir. Araştırma taslağı yerel ve merkezi idarelerinher kademede yan yana, birbiriyle yarışan ayrı ayrı sistemler oluşturma düşüncesi ile hazırlanmıştı.

Araştırma önerisi md(2) ve (3) de yer alan kapsam ve çerçeve ana başkalarının alt başlıkları yan yana konup tetkik edildiğinde yerel yönetimlerin etkinleşmesi uğruna her kademede ikiliği derinleştirebilecek kurumlaşmalar önerildiği görülür. Ancak araştırma, okuma, tartışma ve düşünce sonucu yönetimdeki en büyük verimsizlik kaynağının "bu ikilem olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Sunulan nihai çalışmada işe bu açmazdan kaçarak yerel yapılarda ikili ve iki ruhlu yapıyı tek bir yapıya dönüştürme amaçlanmıştır, Yerel ve merkezi yapı ayırımını enaza indirme ilk iki kademede merkezi "En aza" indirmek demektir.

Öneri demetini, *"devlet ve milletin bölünmezliği bütünlüğü bozuluyor v.b"* sav sözlerle karşı karşıya getirmemek için, burada tarife sığmayacak bir çaba ve gayret gösterilmiştir. Bu amaçla sistemin özünü zedelemeyn her tür karşı ağırlık açıkça sistemin içine yerleştirilmiştir. Toplumun tümü tarafından bu denetim ve fren mekanizmalarının lüzumsuzluğu anlaşıldıkça atamaların tümüyle demokratik ve seçimli sisteme dönüşmesinin ipuçları da sisteme eklenmeye çalışılmıştır.

Yasakoyucu araştırmada önerilen frenlerek ek sistemler denemek isterse belli süreler koyması amaç ve sorunlarını açıkça tarif etmesi kaydıyla ve sonunda seçimli yenilemeler dönmesi kaydıyla tarihin bir anında olağanüstü hal ilanıyla sınırla merkezi güçlendiren, ek kısıtlar koyabilir. Ancak bu çerçeve yasalara da demokrasi içinde eğitimin gelişesi zamanı ile ilgili tahminlerde bulunarak *genel geçerlilik süreleri* konması önerilir.

Araştırma önerisi ile sonuç arasındaki temel fark şudur: Öneride yerel yönetimlerin ülke ölçeğine kadar merkez uzantılarına karşı her kademede ayrıca örgütleneceği varsayılmıştır. Sonuç bildiride ise bu örgütlenme önerisi sürmekte birlikte bölge ve ülke kademesindeki *yerel yönetim birlikleri*, sistemi bütünleyen, eylemsiz *iletişim* ve destek örgütü olarak yazılmıştır. Yerel yönetim ise sonuçta ülke yönetimin muhtarlık ve belde düzeyindeki gövdesi olmuştur.

Ana yapı, tüm birimlere sokularak omurgası 4 bölümden oluşmuş, tabandaki ilk iki kademe özerk olarak tasarlanmış, *bu yapının üst 2 kademesinde (il ve bölgede) merkezi yapı ile bir arada hizmet verme anlayışı (cohabitation) önerilmiştir*. Böylece sistem çok daha basit, tek omurgalı hale gelmiştir.

I- *Kademe : MUHTARLIK BÖLGESİ* (köykent ayırımı kalkmıştır.)

II- *Kademe : BELDE* (ilçe yönetimi kalkmış - belde örgütlenmesi köyü içine almıştır.)

III- *Kademe : İL*

VI *Kademe BÖLGE*

olarak nitelendirilmiş. III ve IV kademede merkez denetiminde yerellik düşünülmüştür.

Araştırma çerçevesi i3.4.4. den başlıyan 3.4.7 varan öneri denetim tabanda muhtarlık çevresini, tavanda 2.3.1 başlıklı "bölge"yi işleyerek yeni bir omurga üzerinde işlenmesini gerekli kılmıştır.

Birinci kademede tüm organları ve kaynakları canlandırılmaya çalışılan bildiğimiz muhtarlık bölgesidir, ikinci kademe belde. Beldedeki, kademesindeki en ağır 2 iddiadan ve biri, *ilçe, (kaymakamlık) örgütünü yerel yönetim organı olan belde, ile merkez denetim organı niteliği ağır basın yönüyle il arasında taksim edilmesidir*. ikinci iddia *beldenin muhtarlık birimi eliyle ve yardımıyla köye uzaması ve köyü kapsamaktadır*. Hem ilçelerin yok edilmesi önerisini dengelemek hem kentsel mekan tanımlayan ölçü tutturmak endişeleriyle il sayısını artırılması ve il yönetim yapısının demokratikleşmesi için bazı önlemler önerilmiştir. Üçüncü önemli varsayım *il idaresinin tüm hizmetlerinde uygulamanın (eylemin) muhtarlık ve belediye çevrelerinden gelen seçilmişlerin eliyle gerçekleşmesidir*. Bu birimlerde merkez eylemi yani atanmış valinin görevi temsil asayiş ve denetimle sınırlanmaktadır.

Dördüncü varsayım hizmet ve plan kavramlarını yerelleştiren plan - bölge yapılarının yönetim sisteminde yerini alması gereğini işlemektedir. Bu birimin kurulabilmesi uğruna önerilerdeki seçim ve temsil araçlarını bir kısmının daha sonra düşünülmesi önerilebilir. Böylece bölge yönetimleri başlangıçta merkezin bir uzantısı olarak taşraya sokulabilir. İlgili bölümde bölge meclislerine halk tarafından doğrudan temsilci seçiminin bile önerilmemesi, bölge meclislerine atanmış yönetici önerilerimizin zayıf sayısal oranlarının 1/3'ü geçmesinin altında yatan temel düşünce budur.

Merkezlilik ve Mekan büyüklüğü dikate alınarak 2 boyutlu düzenlenen kademeler matrix tablosunda seçilme - mavi atamalar - kırmızı ile gösterilerek boyutlandırılmıştır.

Önerilerin 1990 sayılarına göre (nüfus ve bağlı değişkeni yüzölçümü ile gelir vergi sayılarının) irdelenmesinden sonra önerilere (ve ölçülere) yeniden düzeltme amacıyla bakılmalıdır.

Vergi tabloları, gelir gider analizlerinin birbiriyle ilintili sayısal alt - üst araştırma çalışmalarına, Tüses yöneticisinin sonradan haklı çıkan *bu araştırma kapsamında sonuç alınmasının zayıf ihtimal olduğu* uyarısına karşın başlanmıştır. Ancak bu çalışmalar gerek araştırmacının yönetim ve örgütlenme yetersizlikleri, gerekse birlikte çalışma sorunları ile karşılaş- tığından bu aşamada sunulamamıştır. 1990 sayımı sonrasına kalması bir açıdan daha yararlı olmuştur.

Diğer başlıklarının önemli bir bölümünün eleştiriyeye sunulabildiğini sanıyorum.

Araştırma önerisi tasarımı ile araştırma indexi sıralama farklarını anla- tan yazı sonunda araştırmanın gecikmesindeki kişisel ve sağlık sorunla- rının altını çizerek ve bu sorunları anlayışla karşılayıp süre uzatmasını onaylayan yöneticiye teşekkürü görev sayıyorum.

Tezi sonuçlandıracak irdelenme ve çeşitleme çalışmalarını tamamlama- mak için iki aşamalı uzun ve yorucu bir takım çalışmasına gereksinim olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmacının her çabası çalışma, öğrenme ve ürün verme yolundaki açığımızı ve açlığımızı biraz daha arttırmaktan başka sonuç vermiyor.

Saygılarımla sunarım.

H. Semih ERYILDIZ
Ankara 1989

I) YEREL YÖNETİMLERİ SAVUNU VE ELEŞTİRİ

DEMOKRASİ VE YEREL YÖNETİM

Günümüzde demokrasi "*halkın kendisini yönetmesi*" tüm toplular için temel değer olarak benimsenmiştir. Demokrasi tanımı gereği üç temel ilkeyi içerir. Bunlar,

1. *Yönetimler* , tüm yurttaşların, seçimleri ve diğer katılım biçimleri ile oluşturulur.
2. *Kararlar, tartışma ve oylama* sonucunda alınır. Seçim ve karar almada karşı fikir ve bu fikrin örgütlenmesi hakkı ve muhalefetin yeterli olanağa sahip olması gereklidir.
3. Halkın yönetim ve sürekli *denetimini* siyaset sağlar. Yönetimin tüm yurttaşlar *denetimine açıklığı esas* alınmıştır.

Yerel yönetimler yöre halkınca seçimle belirlenir. Yerel yönetim organları halk tarafından denetlenir. Halka karşı sorumludur. Ayrıca Yerel Yönetimler halka ülke yönetiminde en alt kademedен başlayarak etkin bir rol almasını sağladığı için demokrasi kuramında özel bir yere sahiptir. Bu biçimde sağlanan geniş tabanlı katılım demokrasiyi korur. Yerel Yönetimler ülkenin uzmanlaşmış yönetici siyasal küçük kadrolar tarafından yönetilmesi sakıncasını azaltmak açısından önemlidir. Yetkilerin merkezi yönetim ve yerel yönetim arasında dengelenmesi ve bölüşülmesi demokrasi için gerekli ve bazı hallerde çok önemli olabilir.

HALK DENETİMİ VE YEREL YÖNETİM

Yerel yönetimler demokratik denetimin ya da halk denetiminin sağlanması açısından en elverişli birimlerdir. Yerel yönetimlerde temsilci organ ve seçmenler arasındaki fiziksel kişisel, yakınlık ve toplumsal yakınlık ulusal düzeyde olduğundan daha fazladır. Yerel yönetim, kamu yönetiminde en kolay yaklaşılabilir birimdir. Birey ve toplum arasındaki görünür, görülmez engellerin yok edilmesinde önemlidir. Yerel yönetim birimlerinde ölçek küçüklüğü, bir yandan hizmetlerin yöneldiği insanların doyumunu belirleme olanağı sağlarken, diğer yandan yerel siyasal kararları ve programları tartışmak ve eleştirmek için iki yönlü bir ilişkinin kurulmasına yardımcı olabilir.

Denetim olanağı, topluluğun siyasal kültürüne olumlu etkilerde bulunmaktadır. Alınan kararların kamu yararı ölçütüne göre değerlendirilmesine, bunun sonucunda anlamlı tercihler yapılabilmesine olanak sağlar.

Yerel yönetimlerde ölçek küçüklüğünün halk denetiminin olumlu gelişmesine katkıda bulunmayacağını ileri sürenler, merkezini vesayet denetimi ile karşılaştırmalara gitmektedir. Halk denetiminin olamayacağı, gerçekleri yakalayamayacağı veya kötü kullanılacağı yerel yönetime karşı temel eleştiridir.

Günümüzde bu görüşü yanlışlayacak sayısız örnekler doludur. Merkezi yönetimde *devlet aygıtı içinde çok daha büyük tutarsızlık ve kötü kullanımlar* karanlıklar arasına kaybolmakta yerel yönetimlerin en ufak detay sorunları bile kamuoyunda aşırı biçimde tartışılabilmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, halk denetiminin en verimli durumunun zaman içinde oluşacağına inanmak demokratların temel bir değer yargısıdır. *Demokraside halk* yönetim ve denetimi *"yaparak, yaşayarak"*, gereğinde kıra-boza, hata yapa yapa ve yeniden deneyerek öğrenilir. Demokrasinin ana okulu uygulamadır. Başkaca okulu da ne yazık ki henüz bulunamamıştır.

KATILIM VE YEREL YÖNETİM

Halk denetimi özünde, katılmanın bir türüdür. Halkın siyasal eğitimi katılmanın doğal bir sonucu olarak gerçekleşir. Katılımı üç ana başlık halinde gösterebiliriz.

1. Tabanda karar almaya doğrudan katılma bilgilendirme veya denetimi ile olanaklıdır.
2. Yöre halkının olabildiğince geniş bir bölümünün karar ve yürütme organlarında görev alır.
3. Yöre halkı yerel yönetim seçimlerine katılır.

Yerel yönetimler öncelikle halkın kendini doğrudan ilgilendiren konularda yönetimine geniş ölçüde katılmasını sağlaması bakımından önem taşır. Kararlara katılma, halkın yönetim sorumluluğunu paylaşması ve genel yönetimle bağdaşmayla oluşur. Etkin katılım halkın yapıcı gücünü harekete geçirerek kişinin yönetime ilgi ve etkisini artırır. Ayrıca, kişi öz gücünü sağlama ve yeniden üretme olanağına kavuşurken, demokrasi eğitim için basamak oluşturur. Ortak yararlar ve gereksinimlerini karşılama adına dayanışma ve işbirliğinde geliştirir. Yerel yönetim yetki ve etkisini artırma gerekçesi, yurttaşların yerel siyasal süreçte tabanda yer alması oluşturur.

Katılımda, seçilmiş temsilcilerin yerel yönetimlerde karar verme sürecini etkin bir biçimde denetlemesi ve seçilmiş temsilcilerin seçmen ve kamuoyunda karşı seçimler ve etkili bir iletişim yoluyla sorumlu olmasını öngörmektedir. Yerel demokrasi savunması ile birlikte, bu savunmanın zayıf noktalarında akılda tutmak için satır başlarını saymak gerekir,

Katılım doğrudan demokrasinin (salt komün yönetimin) bir seçeneğidir. Bu nedenle katılımı sınıf örgütlülüğünün doğrudan yönetimine ve merkeziliğine bir kentsöylü yanıtı, yerel hakim güçlere teslimiyetin esnaf çıkarıcılığının, bir biçimi ve örtüsü olarak görmek de olasıdır.

YERELLİĞİN ELEŞTİRİSİ;

A) Yerel ve ulusal (genel) seçimlerde halk bazan aynı, bazan farklı parti için oy kullanır. Karar bütünlüğü ve uyum sorunları ileri boyutlara varabilir.

B) Bazı hallerde ise yerel seçimlerdeki seçmen davranışını, *ulusal düzeydeki* sorunlar belirlemektedir. Bu durum temsil etkisini zedeleyici çarpıklıklar yaratabilir, yerel çalışmada yararlı ve etkin bir lider genel politika nedeniyle yetkisiz kalabilir. Ülke genelindeki ve politik yapılarındaki dalgalanmalar bir çok niteliksiz yöneticiyi belde özelinde yetkili kılabilir.

C) Yerel yönetim seçimlerine katılım oranının genel seçimlere kıyasla düşük gerçekleştiği yerel yönetim demokrasi için önemini vurgulayan kuramın bir başka zayıf noktasıdır.

D) Günümüzde geleneksel bağların veya ekonomik bağların kuvvetli olduğu küçük ölçekli yerel yönetim birimlerinde, *kişisel çıkarların, genel çıkarların önüne geçtiği* bir başka göze çarpan bir konudur.

E) Yurttaşların kararlara doğrudan veya dolaylı katılımı için çıkarları ile ilgilerinin ve yeterli bilgilerinin olması gerekir.

1. Yerel hizmetlerin bayındırlık, sağlık ve eğitimle ilgili önemli bir bölümü, kişilerin öz çıkarlarını ilk anda algılayamayacakları bölümleri içinde taşır. İyi kötü bir yolu var olan bir mahallede yeni yol veya alt yapı harcaması; acil hastası olmayana sağlık hizmet parası; çocuksız aileye; yeni ilkokul yapımı gereksiz olarak algılanabilir. Yerel yönetimlerdeki katılımcı oylamalar sırasında veya küçük hesapçı yönetici davranışları ile bu hallerde bencil ve tek yönlü kararlar alabilecekleri örnekleri vardır.

2. Yerel kişiler kendilerini ilgilendiren konuların bir bölümünde bile ilgisizdir. İlgilendikleri konular çevrelerindeki kendilerine yakın veya etkin propaganda yapabilen küçük grupların çıkarlarını zedelerse toplum, onlarla birlikte toplumsal veya kamusal yarara ters yönde oy kullanabilir.

3. Yerellikte, psikolojik ilişkiler (sempati-apati) sevgi - nefret bağları ussal çıkarıcılığın önüne geçebilir.

4. Bilgi ve eğitim eksiği grupları, kararlarını ve öz çıkarlarını analiz edememeye, yönlendirir; saplantı ve hurafelerle yönetilme sonucu verebilir.

F) Yerel yönetimler tarih boyunca, evrensel olarak, dağınıklığın, verimsizliğin- bilgi, iletişim çağını geciktiren kent devletleri ve feodalitenin devamı olarak görülür.

Fransız ihtilali bu konumdaki yönetimlerin hak ve yetkilerinin sınırlandırılması tarihidir. "*Modern devlet*" uzun süre taşra üzerinde merkez yönetiminin memurları aracılığıyla gerekli saydığı denetimi kurması olarak algılanmıştır. Tüm ülkede aynı yasaların ve vergi kurallarının geçerli olması ulusal sınırlarda yerellik ayrıcalıklarının en aza indirilmesi, Fransız ihtilali sonrasındaki gelişmenin koşulları ve ölçüleri olarak sayılmıştır.

Bu düşünceler son dönem Osmanlı ve bugüne dek süre gelen T.C. yönetimlerini derinden etkilemiştir.

G) Osmanlı gerileme döneminde yerel yönetimci eğilimler, merkezi yönetimin ayanları eliyle dağılma tehdidi altında kalması olarak algılanmıştır. Tüm ülkede; özellikle Balkanlar ve Mısır'da yerel özerklik istemleri merkezi yönetim etkisinin azalması ve imparatorluğun, dağılması tehdidini ortaya çıkarır. "*Buna karşı çare merkez yönetimin güçlendirilmesidir!*" Tanzimat ve meşrutiyetle, yönetsel değişim denenir. Bu kez müslüman olmayan ulusların dış destekli özerklik istemleri imparatorluğu bitiren bir tehdit olarak görülmüştür. Böylece Yerel yönetim denemeleri tarihimizde sürekli olarak ayanın feodaliteyi (veya devri fetreti) hortlatma çabası yanında hristiyanlığın islamı dağıtma aracı olarak algılanmıştır. Bu algılama yönetici sınıfların düşün yapısını derinden etkilemiştir. Eklemlaşmeli; federatif örgütlenme büyüme modelleri Anadolu insanına iyice yabancılaşmış olup, genetik olarak, Fatih öncesi Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinden de ötede, kalmıştır.

H) Cumhuriyette ise yerellik - osmanlıcılığın, padişah ve halife yandaşlarının merkez kadrolarıyla özdeşleşmeyen ve belli dönemlerde çok önemli boyutta görülen ittihatçılığın bazı yerlerde ise ittihatçılara muhalefetin çekirdek kalıntılarından ve bunlardan üreyen diğer muhalefet türlerini yuvası olarak algılanabilmiştir.

I) Demokraside yerel yönetim zaman zaman merkezi yönetimi halk desteğiyle elinde tutan "*ulusal egemenliği temsil eden*" iradenin bölünmesi hizmetlerin verimli gerçekleşmemesinin temel nedeni görülmüştür. Merkez yöneticileri için yerel birimler siyasal karşıtların ve değişik ayrımcılık türlerinin (kürtçülük, ırkçılık, alevicilik, mezhepçilik, şeriatçılık, radikal islamcılık vb.) mihrak ve eylem yuvaları olarak algılanabilmiştir.

J) Yerel yönetimlerin, yönetim ve seçim işlemlerinin, yerel veya dışardan destekli bir çıkar grubunun para veya zorbalığa dayalı denetimine girmesi siyasal maddesel veya bir inanca bağlı mafyavari bir örgütlenmenin kalesi haline gelmesi olasılığı her zaman vardır. (Böyle bir olaya her halde müdahale edip çözüm getirecek araçların yeniden yapılanma örgütlenmesi arasına gömülmesi de bir zorunluluktur.)

Özellikle, arsa değeri çokluğu, bir pazara yakınlık ve turizm çekiciliği koşullarına anında karışma ve yasal çözüm getirmek gerekebilir.

Bütün bunlara karşı yerelliği ve demokrasinin evrensel doğrularını savunabilmek zaman zaman çok zor bir iş olmuştur.

II) KARAR VE İLKE ÖNERİLERİ

1- DEMOKRATİK YÖNETİM

Türk siyasasının demokratikleşmesi halk denetim ve katılımının yerel yönetimler eliyle sağlanması için şunlar gereklidir.

- Birbiri içinden çıkarak, alttan üste birbirine *seçimle bağlanmalı*,
- Kaynakları ve yetkileri belirlenmiş, ve bunların esneme sınırları seçilmişlerin iradelerine bırakılmalı,
- *Devlet vesayeti* yerini dikkatli bir devlet gözetimine bırakmalı,
- İl kademesinde, seçilmişlerle atananlar etkinlikle yanyana çalışmalı,

li,

- Bölge kademesinin ise halkın dikkatli ve sürekli gözlemci olmasını sağlayacak devlet yönetimine dayalı *birleşik bir hiyerarşi* oluşturmalıdır.

-- Belde yönetimi köy muhtarlıklarını kapsayarak gerçek komünal bir düzenle (nahiyeyi kuranların hayal ettikleri yapıyı gerçekleştirip) seçilmiş yöneticiler eliyle kırsal alana yayılmalı, merkezin uzantısı olan ilçe örgütünü yutarak içinde hazmetmelidir.

— Verimlilik ve hizmeti yaygınlaştırma esasına dayalı ve ölçülü bir biçimde il örgütü sayısı artırılmalıdır.

— Bölge örgütü, verimlilik ve hizmeti yaygınlaştırma esasına dayalı ve ölçümlü bir biçimde yurt düzeyine öncelikle yaygınlaştırılmalıdır.

— Bölge yönetimi, halkın en geniş denetim e katılımını sağlayacak bir merkez yönetim uzantısı olarak, kamu ve KİT kuruluşlarını denetime ve plan disiplinine almalıdır.

— Yerel yönetimler merkezde örgütlenip planlama, yasa koyucuyu etkileme iller ve emlak gibi bankaları denetleme, teknolojiyi ilerden izleme görevlerini yapmaya derhal başlamalıdır. Ancak *merkezi hükümet işlevleriyle* yarışmadan kendi işlevlerini en alt kademeye kadar yaymanın temel amaçları olduğu nu unutmamalıdır.

En küçük yönetim birimi ölçülerinin ve yönetim - denetim için optimal ölçülerin irdelenmesi yerel yönetimlerin yeniden yapılanması tartışmasının temelidir. Köy, ilçe, il ölçüleri ve bölünmeleri günümüzde hiçbir anlam taşımamaktadır;

Yeni gruplama ve bölümlemeler teknik gelişme gereklerine uygun olacak mesaj alınabilir, iletilebilir, toplanabilir, sayıların belirlenmesi gerekir.

Yeni gelişmelerle vesayet zaten merkezin atadığı birimler için bile anlamsız hale gelmektedir.

Seçme seçilme, katılma duygularını tatmin, ölçek sorunudur. Ankara'ya gidecek milletvekillerini seçmek seçme duygusunu tam olarak tatmin edemediği gibi *merkezin denetimi halkın denetimi* olarak algılanmaz.

Örgüt içi verim sağlanmalıdır.. (maddi ve manevi alanda) denetimde coğrafi, fiziki, uzaklık - yakınlık ölçüleri belirlenmelidir.

Kültür, eğitim, yerel, tarihsel, ruhsalimsel ve genetik aktarım ve yönlendirmeleri olacaktır. Bu da sayı ve ölçek sorunudur.

2- YÖNETİCİ ELİTİNİ GELİŞTİRMEK

Yerel yönetim eliti ne yetişmiş merkez yöneticilerinin, genç ve kadınların, işçi ve memurların katılması gereklidir

Günümüze dek önemli hizmetler görmüş nahiye müdürlüğü, maiyet memurluğu, kaymakamlık, yazı işleri müdürlüğü ve benzeri kadrolardaki görgü ve bilgi birikimini sürdürmek, vali muavini, il planlama birimlerine yönetici, bölge eşgüdümçüsü veya yardımcıları yetişmesi için gerekli ortamı korumak için aşağıdaki önlemler alınabilir.

a) Yeni yetişenler, yaş veya bilgisi belli bir düzeyde olan mülkiye vb. okul mezunları önemli muhtarlık birimlerinin sekreteri olarak birdönem staj yaptıktan sonra belediye meclisi üyesi, veya kent enstitüleri asistan veya öğretim üyesi olarak atanabilirler, yönetici bir dönem *belde* meclis üyesi bir dönem eğitimci biçiminde dönüşümlü ve her mecliste birer kişi olarak bölge meclisinde devletçe atanmış üye olarak görev yapabilir.

b) Atanmış meclis üyesi, *meclis divanından ayrı olarak düzenli tutanak tutmak, alınan kararları kaydetmek* ve bu kararlar konusunda düzenli görüş bildirmeye ve bu görüşleri *bir üst meclisin* üyeleriyle yazılı olarak müzakere etmeye zorlanabilirler.

c) Böylece merkez yerel yönetimi doğrudan vesayet altında tutmak yerine *yargı yoluyla denetlemenin ötesinde* çağımızın en büyük gücü ile *bilgi ve iletişim yoluyla denetleyebilir.*

Merkez böylece yetişmiş insan stoğunu korur, genişletebilir ve zenginleştirebilir.

Muhtarlık - belde - il ve bölge kademelerinin seçimlerinin birbirine bağlanması, memurlar sendika kooperatif yöneticileri, öğretim üyelerinin yönetiminde yer alması ve özellikle, *18 yaşını bitirmiş kadınların*, her kademe yönetimlerde eşit yer alması önem kazanabilir. Her kademenin % 50'sinin kadın olması kademeler e ilgiyi ve eşit temsili sağlar.

* Memur ve işçilerin (kendi görev aldıkları birim dışına kalan) her kademede istifa zorunluluğu olmadan aday olmaları ve meclise seçilebilmeleri sağlanmalıdır. *Yerel siyasetin esnaflaşması* olgusuna karşı alınacak etkin önlem budur. Ancak icra erki sayılacak bir göreve (başkan, genel sekreter, encümen üyesi) seçilmeleri halinde, memuriyetleri seçilmiş göreve dönüşür. Demokrasinin çocukluk dönemlerinde memurların siyasete karışmaması (ve baskı aracı olmaması) için konulan katı kurallar günümüzde *demokratik kurulların kalifiye elemanlarla donatımı ve kültür bilgi aktarımını engelliyen seçilmiş kurulları çoraklaştıran tabulara dönüşmüştür.* Bu kurulların yumuşatılması zamanı geçmiştir.

Demokrasinin emekleme çağında bir öcü gibi korkulan, memurların siyasete karışması veya seçimli organlarda bazı görevlilerin bulunması demokratik olgunluk sağlandıkça artık korkulması gereksiz, üstelik sınırlı kaldığı sürece yararları olabilecek gelişmelerdir.

3- YEREL YÖNETİMLERİN MERKEZİ SİSTEMLER OLUŞTURULMASI

Her seçimin temelini muhtarlıkla olması bölgesinde genel sekreter olmak isteyen birinin bile muhtarlık meclisinde yer almasını zorunlu yaparak, siyasi hırsları, en alt kademede çalışma, başarı ve liyakat ölçülerine bağlayabilir.

* Belediye başkanlarının (2) kademeli seçimi ve (zor şartlarla bile olsa) azlinin kurullara verilmesi de demokrasiyi yaygın ve etkin hale getirir. Bu halde belediye meclisi seçimlerinde en güçlü partiye mutlak çoğunluk sağlayacak bir seçim sistemi gereklidir.

* Her kademede birden fazla temsile izin verilmesi muhtarın belediye başkanı, başkanın milletvekili olabilmesi *çarpık hislenmeleri* veya kukla kullanma gereksinimini azaltabilir.

* İl belde Birliği Yönetim Kurulu ve Başkanın (13 veya 15 kişi) ile il muhtarlar birliği yönetim kurulunun (5 veya 7 kişi) bölge belde birliği başkan ve yönetim kurulu (15 - 21 kişi) ile bölge muhtarlar birliğinin (9 - 11 kişi) bölge meclisine girmesi merkeze koşut yerel yönetim üst örgütlerinin etkinliğini artırabilir.

* Muhtar ve seçilmiş bir temsilcinin belde meclisine katılması, ilçenin kaldırılması, idari ve mali denetimin tümüyle sayıştay, idare mahkemesi ve yüksek denetleme kurulu gibi tek kaynaklı ve çok amaçlı ve denetim intikali, denetimin büyük ölçüde tavandan tabana geçmesini sistemin etkin, ve katılımcı olarak işlemesine yardımcı olabilir.

ÖNERİLERİN İRDELENMESİ

Kırsal alana uzanan belde yönetimi yapısı önerisi içinde ilçe ile nahiye özellikleri arasında anlamlı belediye - siyaset - eğitim ilişkisi, kooperatifi çok yönlü ticaret ve depolama rahat ulaşım haberleşmeye varabilen birimler bulunabilir. Bu birimler geçmişin nostaljik tanımlamalarında Köy-kent diye nitelenen büyüknahiye ve ilçe ile belediyenin almasıdır. Kendi kendini yöneten aynı zamanda merkezin yansıma bulabileceği son birim kırsal alana uzanabilen komün yönetimi yani belediyedir. Kırsal alan üretiminin denetlenip değiştirildiği kent uzantısı olan büyük kır birimleri de devlet tarafından böylece meşrulaşabilir. Bu birimler toplum içinde çoğunlukla belde ve küçük ilçe belediyeleri olarak zaten oluşmaktadır. Ancak yasal ve örgütsel bütünlük sağlanamadığından güdük kalmaktadır.

Günümüzde varolan ilçe birimi ise bu anlamda hem etkisiz hem yetkisiz hem de yetersizdir. Gerek ekonomi kverim ve toplumsal yarar gerekse planlama olarak Türkiye'de 1500 - 2000 civarında olduğu varsayılan ekonomik cazibe merkezi kırsal alana hizmet birimi kuramdan yaşama geçerse, ilçe yönetimine ekonomik yaşam modern ilişkiler ve planlama çevrevesinde ciddi bir seçenek getirmek olanaklıdır. Bu birimlerde gerçekleşen hizmetlerle belediye - ilçe içiceliği ve koşutluğunun aynılığa dönüşümünün sağlanması sonucu nahiye ve ilçe yönetimi arasına yıllardır sürgelen belirsizliğin sonuçlanması olanaklıdır. *İlçe yönetiminin yok olması kaynak tasarrufu yanında demokratikleşme getirecektir.*

1. Kırsal alanda halk gereksinimlerinin temelde ekonomik anlamda

merkezden laik devlet savunusu için gönderildiği iddia edilen kaymakam ve valilerde ister istemez yardım etmeye başlarlar. Böylece Türk yönetim sınıfı şimdi *hızla aralarına sızan bir grubun umduğu ve plandığı biçimde kendisini ve yaratıcısı laik cumhuriyeti yokedebilir.*

Türk yönetim sınıfının kısa sürede yerel demokrasi ile uzlaşmak ve ona *buyurmaya* çalışmak yerine seçenekleri, *yolları ve teknikleri öğretmeleri için* yerellikle içiçe varlığını sürdürmek dışında seçeneği yoktur. Çünkü artık merkez yönetimi ile yerel yönetim aynı ölçüde bilgili ve aynı ölçüde güçlüdür.

Yetkiler açısından ilçelerin durumu illerden hiç farklı değildir. Yönetim sisteminin büyük eksikliği ilçelerde süregelmiştir. Bu da kendisine özgü yeterli kaynağa sahip olmama sorunudur. Bugünkü kaymakamlıkla yönetilen ilçe yapısınada bir kez ilçe meclisi ve özel idaresi eklenmesi yetki kargaşası sorununu iyice içinden çıkılmaz hale getirir; İlçe yönetiminde kararların alınmasında rol oynayanlar, taşra politikacılarıdır. Bunlar giderek gelişen, farklılaşan sermaye sınıfı ve kasaba eşrafından oluşan politikacılar olmaktadır. Ayrıca, ilçe yönetiminin bürokratik engellere takılması ve bazı durumlarda işleyemez hale gelmesi bir diğer kanayan yarayı oluşturmuştur. Teknolojik gelişmeler ise ilçe yönetimini yeni bir bağımsız değişken olarak tehdit etmektedir.

İlçe yönetiminin başarıya ulaşmamasında temel etken, merkezden atanmış yöneticileridir. Günümüzde ilçe (kaymakamlık) birimleri doğrudan halk katılımı gereksinimleri için büyük, yeterli teknoloji uygulamak için küçük kalmaktadır. Siyasal nitelikleri seçimle gelenlere göre daha ağır basan atanmış yöneticiler kırsal alanlara yönelik hizmetlere öncelik belirlemede temel karar alma yetkisine sahiptir.

Merkezden beslenecek ve kaymakamlıkça yönetilecek ilçe sayısının artırılması ve zaten işlevini kökten yitirmiş bir aygıtı çoğaltmak için devlete (*enflasyon yoluyla halka*) milyarlık yeni yükler vurmakla, kalmaz yeni kurulan her yeni birim bütçe yoluyla heryıl beslenmesi gereken Timurun filleri gibi yeni masraf kapıları açacaktır. Ancak ilçe örgütünün bürokratik olarak kaldırılması yanında *yeni yapılanma sürecindeki her yeni belde birimine ilçe adı takılması psikolojik ve politik yarar sağlayabilir.*

Böylece ülkedeki ilçe sayısının 2000 ulaştığı ve halka teslim edildiği söylenebilir. İl sayısı 100'ü geçebilir. Bunların kendi yağıyla kavrulmasını istemek onlara meydana okuma ve erişkinliklerini kanıtlama fırsatını verir; ilçelerin ve illerin aralarındaki ekonomik yarışımı kışkırtabilir.

III) TEKNİK ÖNLEMLER

A- KAYNAK

Düşünsel planda demokratikleşmeyi tartışıp gerekli siyasal tercihlerini yapan bir siyasal hareketin getireceği teknik önemler paketindeki mükemmellik fikir ve tercihleri kadar önemlidir, başarı ve başarısızlık uygulamaya bağlıdır. "*Çünkü şeytan detaylarda gizlidir.*" Yerel yönetimlerin yeterli kaynaklarını oluşturması özünde tercihlerle ilgili olduğu kadar teknik bir sorundur.

— *Belde gelirleri emlak vergileri, resim ve harçlar belde özelliklerine göre yasal alt ve üst sınırlar arasında kendi meclislerince saptamalıdır. Sayılar birtakım görelî değerlere enflasyon ve zamanla yırtılmayacak, oransal alt üst sınırlar, ulusal düzeyde yasayla saptanabilir. Ayrıca belde resim ve harçların bir bölümünü (sınır tanımadan) öz kararları ile saptayıp toplayabilmelidir.*

— Buna ek olarak devlet gelirlerinin örneğin "*enaz her beş lirasından biri tahsis ve zapta bağlamadan il ve bölge yönetimlerine gönderilmelidir. Yönetimler personel yatırım dengelerini kendileri kurmalıdır.*" Harcama sınırları belirlenmiş olarak proje bazında il ve bölge yönetimleri kanalıyla harcama yapılabilir. Bugün bu sayı yaklaşık 12 lirada bir lira olarak görünmektedir. Bununda beşte bir il bütçelerinde (kısmen yer almakta) gerçekleşen değerin ise % 100'e yakın bölümü merkez vesayet ve baskısı altında kullanılmaktadır.

Genel vergiden yerel yönetime gelecek payların dağılımında

-- İl kalkınma,

-- Belde kalkınma

Proje harcamalarının DPT'den onaylanmak kaydıyla 1/3 lik muhtarlık, 1/3 belde ve 1/3 il paylaşım dengesinin sağlanması ilkesi konabilir. Aynı zamanda bu dengeyi koruyarak il ve bölge çapındaki yatırımların (ilke olarak ve proje üretimleri tamamsa) parasal değer olarak yarısının *Yerel yönetim il ve bölge birlikleri* eliyle yatırıma dönüşmesi yasa hükmü haline getirilebilir, böyle bir tahsis bir anda yerel birlikleri canlı organizmalar haline, getirip, tamir - bakım ve denetim hizmetlerinin ussallaşmasına katkı sağlanabilir.

B- PLANLAMA

Önerilerimiz arasında *Yerel Yönetimlerde de işlevsel ve etkin planlama birimlerinin kurulması* tezi; yerel yönetimlere yeterli kaynak ve yetki sağlanması ilkeleriyle birlikte üçlü ve esönemde saçayağı oluşturmaktadır. Bu öneri kendi içinde çelişkili gibi görünebilir.

1- Dünyanın hernoktasında 1990'lı yıllara doğru başlayan *yeni gelişmeler genel ve merkezi planlama anlayışını reddeder, ve her alanda kamusal mülkiyet ve komuta ekonomilerini kırıp döker bir mahiyet arz etmektedir.*

2- Yerel yönetimlerde *Yerinden ve anında yöntemi ile karar verme ve kaynaktahsis esasına dayalı, ademi merkeziyetçi özgürlükçü yapıyı* ararken planlamaya bu kadar önem verilmesi kavramsal ve kuramsal ola-

merkezden laik devlet savunusu için gönderildiği iddia edilen kaymakam ve valilerde ister istemez yardım etmeye başlarlar. Böylece Türk yönetim sınıfı şimdi hızla aralarına sızan bir grubun umduğu ve plandığı biçimde kendisini ve yaratıcısı laik cumhuriyeti yokedebilir.

Türk yönetim sınıfının kısa sürede yerel demokrasi ile uzlaşmak ve ona buyurmaya çalışmak yerine seçenekleri, yolları ve teknikleri öğretmeleri için yerellikle içiçe varlığını sürdürmek dışında seçeneği yoktur. Çünkü artık merkez yönetimi ile yerel yönetim aynı ölçüde bilgili ve aynı ölçüde güçlüdür.

Yetkiler açısından ilçelerin durumu illerden hiç farklı değildir. Yönetim sisteminin büyük eksikliği ilçelerde süregelmiştir. Bu da kendisine özgü yeterli kaynağa sahip olmama sorunudur. Bugünkü kaymakamlıkla yönetilen ilçe yapısında bir kez ilçe meclisi ve özel idaresi eklenmesi yetki kargaşası sorununu iyice içinden çıkılmaz hale getirir; İlçe yönetiminde kararların alınmasında rol oynayanlar, taşra politikacılarıdır. Bunlar giderek gelişen, farklılaşan sermaye sınıfı ve kasaba eşrafından oluşan politikacılar olmaktadır. Ayrıca, ilçe yönetiminin bürokratik-kengellere takılması ve bazı durumlarda işleyemez hale gelmesi bir diğer kanayan yarayı oluşturmuştur. Teknolojik gelişmeler ise ilçe yönetimini yeni bir bağımsız değişken olarak tehdit etmektedir.

İlçe yönetiminin başarıya ulaşmamasında temel etken, merkezden atanmış yöneticileridir. Günümüzde ilçe (kaymakamlık) birimleri doğrudan halk katılımı gereksinimleri için büyük, yeterli teknoloji uygulamak için küçük kalmaktadır. Siyasal nitelikleri seçimle gelenlere göre daha ağır basan atanmış yöneticiler kırsal alanlara yönelik hizmetlere öncelikbelirlemede temel karar alma yetkisine sahiptir.

Merkezden beslenecek ve kaymakamlıkça yönetilecek ilçe sayısının artırılması ve zaten işlevini kökten yitirmiş bir aygıtı çoğaltmak için devlete (enflasyon yoluyla halka) milyarlık yeni yükler vurmakla, kalmaz yeni kurulan her yeni birim bütçe yoluyla heryıl beslenmesi gereken Timurun filleri gibi yeni masraf kapıları açacaktır. Ancak ilçe örgütünün bürokratik olarak kaldırılması yanında yeni yapılanma sürecindeki her yeni belde birimine ilçe adı takılması psikolojik ve politik yarar sağlayabilir.

Böylece ülkedeki ilçe sayısının 2000 ulaştığı ve halka teslim edildiği söylenebilir. İl sayısı 100'ü geçebilir. Bunların kendi yağıyla kavrulmasını istemek onlara meydana okuma ve erişkinliklerini kanıtlama fırsatını verir; ilçelerin ve illerin aralarındaki ekonomik yarışımı kışkırtabilir.

III) TEKNİK ÖNLEMLER

A- KAYNAK

Düşünsel planda demokratikleşmeyi tartışıp gerekli siyasal tercihlerini yapan bir siyasal hareketin getireceği teknik önemler paketindeki mükemmellik fikir ve tercihleri kadar önemlidir, başarı ve başarısızlık uygulamaya bağlıdır. "*Çünkü şeytan detaylarda gizlidir.*" Yerel yönetimlerin yeterli kaynaklarını oluşturmaları özünde tercihlerle ilgili olduğu kadar teknik bir sorundur.

— *Belde gelirleri emlak vergileri, resim ve harçlar belde özelliklerine göre yasal alt ve üst sınırlar arasında kendi meclislerince saptamalıdır. Sayılar birtakım görece değerlere enflasyon ve zamanla yırtılmayacak, oransal alt üst sınırlar, ulusal düzeyde yasayla saptanabilir. Ayrıca belde resim ve harçların bir bölümünü (sınır tanımadan) öz kararları ile saptayıp toplayabilmelidir.*

— Buna ek olarak devlet gelirlerinin örneğin "*enaz her beş lirasından biri tahsis ve zapta bağlamadan il ve bölge yönetimlerine gönderilmelidir. Yönetimler personel yatırım dengelerini kendileri kurmalıdır.*" Harcama sınırları belirlenmiş olarak proje bazında il ve bölge yönetimleri kanalıyla harcama yapılabilir. Bugün bu sayı yaklaşık 12 lirada bir lira olarak görünmektedir. Bununla beşte bir il bütçelerinde (kısmen yer almakta) gerçekleşen değerin ise % 100'e yakın bölümü merkez vesayet ve baskısı altında kullanılmaktadır.

Genel vergiden yerel yönetime gelecek payların dağılımında

-- İl kalkınma,

-- Belde kalkınma

Proje harcamalarının DPT'den onaylanmak kaydıyla 1/3' lük muhtarlık, 1/3 belde ve 1/3 il paylaşım dengesinin sağlanması ilkesi konabilir. Aynı zamanda bu dengeyi koruyarak il ve bölge çapındaki yatırımların (ilke olarak ve proje üretimleri tamamsa) parasal değer olarak yarısının *Yerel yönetim il ve bölge birlikleri* eliyle yatırıma dönüşmesi yasa hükmü haline getirilebilir, böyle bir tahsis bir anda yerel birlikleri canlı organizmalar haline, getirip, tamir - bakım ve denetim hizmetlerinin ussallaşmasına katkı sağlanabilir.

B- PLANLAMA

Önerilerimiz arasında *Yerel Yönetimlerde de işlevsel ve etkin planlama birimlerinin kurulması* tezi; yerel yönetimlere yeterli kaynak ve yetki sağlanması ilkeleriyle birlikte üçlü ve esönemde saçayağı oluşturmaktadır. Bu öneri kendi içinde çelişkili gibi görünebilir.

1- Dünyanın her noktasında 1990'lı yıllara doğru başlayan *yeni gelişmeler genel ve merkezi planlama anlayışını reddeder, ve her alanda kamusal mülkiyet ve komuta ekonomilerini kırıp döker bir mahiyet* arz etmektedir.

2- Yerel yönetimlerde *Yerinden ve anında yöntemi ile karar verme ve kaynaktahsis esasına dayalı, ademi merkezîyetçi özgürlükçü yapıyı* ararken planlamaya bu kadar önem verilmesi kavramsal ve kuramsal ola-

rak içinde çelişki taşıyor görülebilir:

Halbuki dikkatli bir irdeleme sonucunda yerinden yönetim, ademi merkeziyetçilik, *özgünlük* gibi kavramların yerel bazdaki planlama anlayış ve uygulaması ile vazgeçilemez barışıklık ve çakışıklık niteliğini ortaya çıkabilir.

Gerçekten de 1990 *dünyası merkezi planların* sınai üretim ve tüketimin ve ticaretin üzerindeki merkez boyunduruğunun bir aracı olarak iflasını yaşamaktadır. Yerel planlama anlayışının ufku ve olanakları da bu sayede açılmaktadır. Küçük birimlerden ve bireyden başlayan insan istek, tercih ve etkisi ile kaynakları yanyana getirip verimli kullanma fırsatını insanların mutluluk arayışının emrine verebilecek yeni yerel planlama anlayışlarının yolu böylece açılacaktır.

Yerel yönetimin her kademesinde siyasi otoritenin hemen yanibaşında kararları emir sayılacak. *Eşgüdüm ve plan birimleri* kurulması insana *örgütlü davranarak, hesap kitap yaparak amaçlarına ulaşma araçlarını* sunmaktadır.

Aksi halde

* Yönetim kademelerinde, eşgüdüm sağlanamaması

* Yol gösterici, etkin ve yapıcı bir denetim düzeyi tutturulamaması.

* Yeni yetkilerin ve kaynakların teknik yöntemleri kullanacak biçimde *düzenlenmemiş* olması yoğun bir bürokrasinin doğmasına neden olur. Bu nedenlerle araştırmamızda il yönetimi içinde anlatılan planlama örgütünün her 4 kademede işletilmesi zorunludur. Ayrıca Planlama kararları kaynak kullanımı ve personel politikalarını bağlayıcı olmak zorundadır.

C - YENİDEN ÖRGÜTLENME

Görev ve yetki iş yapma ve verimlilik esasına göre düzenlenmelidir

– Varolan yerel bürokrasilerde; İş yapmamak sorumluluk yaratmadığı için yönetim sistemimizde girişimde bulunmak yerine eylemsiz kalmak yaygın davranış niteliği kazanmaktadır. Bu nedenle iş yapmamanın sorumluluğu belirlenmelidir

– Personel sistemi yetersiz ve aksaktır. Yeni gelen her yönetim uzmanlaşma gereken görevlerle oynamakta yandaşı gördüğü vasıfsız kişileri kilit görevlere getirerek yönetimi tahrip edebilmektedir. Yönetimin sürekliliği mutlaka sağlanmalıdır.

– Görevler, kuruluşlar arasında ussal biçimde dağıtılmamıştır. Yeni gelen her yönetim görevlerle oynamakta yandaşı gördüğü vasıfsız kişileri kilit görevlere getirerek yönetimi tahrip edebilmektedir. Yönetimin sürekliliği mutlaka sağlanmalıdır.

Kuruluşların örgüt yapıları, gerçekleştirmeleri beklenen amaçlara uygun değildir. Örgütlenme esnek olmalıdır.

– Yasaların katı ve gereksiz ayrıntıları yönetimin iş yapma olanaklarını sınırlamaktadır. Yasalar gereksiz ayrıntılardan arındırılmalıdır.

– Yetki derecesi verim almaya yönelik olarak düzenlenmiş olmalıdır. Katı denetimin ve yetki kısıtlamanın yönetimde esas sayılması ve yetkilerin, işletilmemesi nedenleri ile hizmetlerde aksamalar olmaktadır.

*** Kendini eleştiren ve yenileyen bir organizma gereklidir.**

Yerel yönetim sistemimiz günün gereksinimlerini yanıtlamaktan uzak bulunmaktadır. Yönetimde önceden belirlenen amaçları, genellikle tüm olarak gerçekleştirmeye çalışmak yerine, kurulu düzeni sadece, yerleşmiş biçimsel yol ve yöntemlerle sürdürme eğilimi değişip *yaratıcı ve evrimci* bir anlayış egemen olmalıdır. Genel devlet ve vergi ilkeleri dışında kalan tüm işlemlerde her yerel yönetim organı kendi kararını kendi almalı ve meclislerince onaylamalıdır.

* Yönetimin geliştirilmesi yerel (ve tüm kamu) yönetimlerinin tüm kademelerinde zorunlu ve sürekli bir görev olarak benimsenmelidir.

*** hizmette yansızlık ahlâkı yerleştirilmelidir.**

– Partizanlık, kayırma, rüşvet, çalışma disiplinin yetersiz oluşu, otorite eksikliği yasaların uygulanmasında fiili ayrıcalıklar ve benzeri örnekler yere yönetiminin üzerine gölge düşürmektedir.

* Hizmet planlaması ve denetlenmesi (siyasi kararların alınması dışında kalan) her tür iş hatta kısmen plan proje ve denetim hizmetlerinin de kapsayacak biçimde projelendirilip emek) zaman esasına bağlanıp taşeronlara verilmelidir. Yerel yönetimler hiçbir kademe de kendini müteahhitlik oynamayagirişmelidir. Emek-saat ve verim ilkesine uymayan hiçbir hizmet birim yaşatılmamalıdır. Yerel yönetimler özel kesime müteahhitlik deneyi kazanmış yönetici pompalayan eğitim yerleri ve fidelik olma durumundan çıkarılmalıdır. Bu nedenle hiç bir hizmet emanet ve taşeron usulü yaptırılmalıdır.

Kendi kendine yetecek kapitalist pazarda ayakta duracak olan taşeron kuruluşlar hızla kurulmalıdır. Fazla personel buralara aktarılmalı, işe adam alma baskısı bu kuruluşları zorlayarak azaltılmalıdır. Kuruluş aşaması geçer geçmez bu kuruluşlar asla sübvansiyeye edilmemeli ; hiçbir ayrıcalık ile besleyip, büyütülmemelidir.

* Bu kuruluşlar, işlevini yapmaya başlar, başlamaz tam anlamıyla özerk hale getirilmelidir. Bu kuruluşların hisseleri öncelikle çalışanlara ve belde halkına ve sonra tüm *kapitalist dünyaya açılmalıdır*. Bu kuruluşların olmaması halinde tüm gerekli işler açık piyasa yarışımı içinde özel kesime yaptırılmalıdır.

D- EĞİTİM

Yerel yönetim enstitüsü kurulup,

Enstitüd her kademedede (günlük, haftalık, aylık- semestr yıllık, 2 yıllık, 4 yıllık master ve Dr.) eğitimi vermelidir.

Yöneticilere,

Öncelikle kent bilgisi kültürü güzel sanatlar ahlâkı estetik ve disiplin eğitimi verilmelidir. Ayrıca;

– Ekonomik,

– Sosyal ve Kültürel,

– Kalkınmanın gerektirdiği bilgi, deneyim, beceri ve davranışları kazandıracak hizmet içi eğitim olanakları verilmelidir.

Yerel yönetimde çalışacakların işe alınışında yasa ve mahkeme denetimine açık sınav ve ehliyet kademelenmesi kurulmalı, kurallara uyulmaması hali cezaları ağır tutulmalıdır. Kent hizmeti eğitiminden geçenlere ise alınmada, atamalarda ve yükseltilmelerde özel önem verilmelidir.

E- UYGUN ÖLÇEK

Etkin yönetim için nüfus sınırları : önerileri aşağıdaki biçimde kendi içlerinde dengelenmeye çalışılmıştır.

Bu öneriler bu sayıları öneren kişinin sübjektif (indi-kişisel) saplantıları olarak telakkiedilebileceği gibi, tarih boyunca değişik, deney yaklaşım, çıkarsama ve yakıştırma yöntemleriyle oluşmuş sayısal sınırlar olarak da düşünülebilir.

Bir matematik test yöntemi içinde öncelikle böyle (doğru - yanlış) bir sayısal model çıkarmak sonra bu sınırları önce reel sayıların sonra yaşamın gerçekleriyle test ederek işlevselliğe yaklaştırmak gerekecektir.

- Muhtarlıkların alt sınırının 1000 kişi (200 aile veya) ev olması,
- Belde alt sınırının 2000'e 5000'e çıkarılması (1000 konut ve aile)
- Kentlerdeki muhtarlık sayısının 30.000 civarına (6000 konut veya aile) alt ve üst sınırlardan yaklaştırılması,
- Nüfusu 300.000 üstüne çıkan kentlerde birden fazla belediye oluşturularak anakent yönetimi kurulması ve 300.000 nüfus üstünde sayıya hizmet edecek belediyelerin bölünmesi anakent yönetimi kurulunca da belde yönetim nüfuslarının 100.000 ile 200.000 arasında düzenlenmesi önerilebilir.

Böylece her belde kent içinde 5-6 muhtarlığa bölünmüş hale getirilebilir.

- Anakent belediyelerinin bir yönetim birimi olarak merkezi yapılara pek benzeyen bürokratik örgüte dönüşmesi tehlikesine karşı gevşek *federatif eşgüdüm örgütü mahiyetinde tutulması* sağlanabilir. Demokrasi adına yeniden verimsiz örgütlenmeye ve *kötü örnekler* oluşturulmama-ldır.

Anakent belediyesi bölge yönetim merkezleri içinde kent yönetim işlevlerini üstlenen federal ve gönüllü örgütler olmalıdır.

- Belde merkezindeki muhtarlık görevlerin belde (beldenin ilgili birimleri) bölge yönetim merkezi olan yerde il işlevlerinin bölge idaresince anakentçe yapılması önerilmektedir.

Böylece bölge yönetiminde seçilmiş vali uygulamaları sınanmış olur.

a-Tek muhtarlıklı *Belde yönetim merkezinde muhtarlık;*

b-Bölge yönetim olan yerde il yönetimi

oluşumu gereksizdir. Türk yönetimi 1930'lu yıllarda birinci öneriyi denemiştir.

— Özellikle muhtarlık belde yönetimi ikilemi 5000 ila 30.000 arasındaki kentlerde tek muhtarlıklı belde yönetimi sonucu verecek sayısal sınırlar içinde hem pratikte çekişen hemde rakamsal anlamsızlıklar taşıyan mahiyet arz eder. Bu durumda yeniden yapılanma önerimizde yer alan belde içindeki muhtarlığı ikiye çıkarmakda örgütsel yarışın sorunlarını kısmen çöze bile *sayısal tutarlılık yanı zayıf kalacaktır.*

Örneğin kent merkezinin nüfusu 60.000 olan bir belde yönetiminde iki muhtarlık olduğu gibi kent merkez nüfusu 5000 olan bir yerde bile iki muhtarlık bulunması gerekecektir. Bir belde yönetimiyle *yarışır* bir yapının ortaya çıkmasına neden olacak bu örgütün tümüyle ortadan kaldırılması halinde ise ilkyönetim kademesi (muhtarlık) ile ikinci kademe (belde yönetimi) karışmış olacaktır. Bu yönetimlerin, özünde aynı, oldu-

ğu ve ayırımların sayılarla ilgili verimlilik denemelerinden ibaret olduğu gözönünde tutulur ise sonuç olarak 30.000'e kadar merkez kent nüfusu olan yerlerde muhtarlık icra işlerinin yokolması ile muhtarlığın belde yönetimince temsili ve (bölge idaresi kurulu kent merkezlerinde de il yönetiminin olmaması görevlerinin anakent tarafından yapılması) genel yönetim dizgesini daha etkin yapabilir görüşü ağır basmaktadır. 1933 yılındaki kısa bir süre uygulanan yasa ile Türk yönetimi muntarlıkları belediye sınırları içinde kaldırma yolunu da denemiştir. Böylece 1933 tarihli yasaya tekrar kısmi dönüş yapılmış olacaktır. İstanbul'da 1950'li yıllara kadar, (özel yasa ile) ikinci kısımda önerdiğimiz yönetim modelinin benzeri denenmiştir. İstanbul'da il genel meclisi ile belediye meclisi birleştirilmiştir. Bu uyuklamanın nedeni olarak Cumhuriyetin ilk yıllarındaki tek metropolün İstanbul olduğu unutulmamalıdır.

* *Yasal önlemlerle* ve evrimle kazanılmış hakları kısmen koruyarak zaman içinde, sayısal sınırlar oluşturmak gereklidir;

- a) Belediye örgütlenmesi alt sınırını merkezde 5000 nüfusa çekmek
- b) Muhtarlık birimi alt sınırını 1000'e çekmek içindüzenlemek,
- c) Kentte muhtarlık ve beldelerin aşırı büyüme (veya gereksiz küçülmelere) karşı alt ve üst sınırlarla bağlanması ile *muhtarlık üst sayısının belde yönetimi alt sayısı üstüne çıkmamalıdır.*

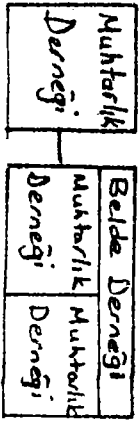
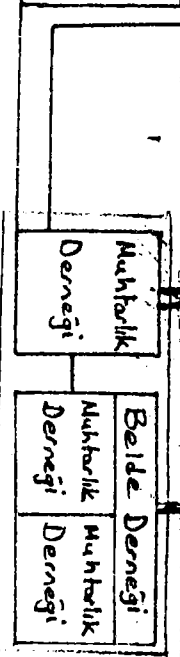
* İlçe örgütü kalkarken kuramsal olarak ve siyasi bölümlenmede belediye olup 5000'den fazla nüfusu olarak tüm birimlerin ilçe yapıldığının ilan edilmesi reformu yapacaklara bazı pratik siyasal faydalar sağlayabilir. Bu yararlar sayıların optimum hale gelmesi için yapılacak zorlamalarda kullanılmalıdır. (2000 - 5000 nüfus arasında kalan ve çevresi belde olmayı sağlayacak yeterli sayıda köyle sarılmamış belediyelerin belde yönetimi yerine muhtarlığa dönüşümü gibi çok zor bir işlemin kabul ettirilmesi için ekonomik ve siyasal tavizler kullanılmalıdır. Bunun için başlangıçta özel büyük maddi özendirme hükümleri yönetmelik ve yasalara konabilir, bu durumu (20 - 30 yıllık yasal süreyi) beklemeden *özistenciyle* kabul eden birimlere büyük ticari ve sınai işletme kuracak önemli teşvik ve benzeri haklar verilmesi önerilebilir...

MUHTARLIK

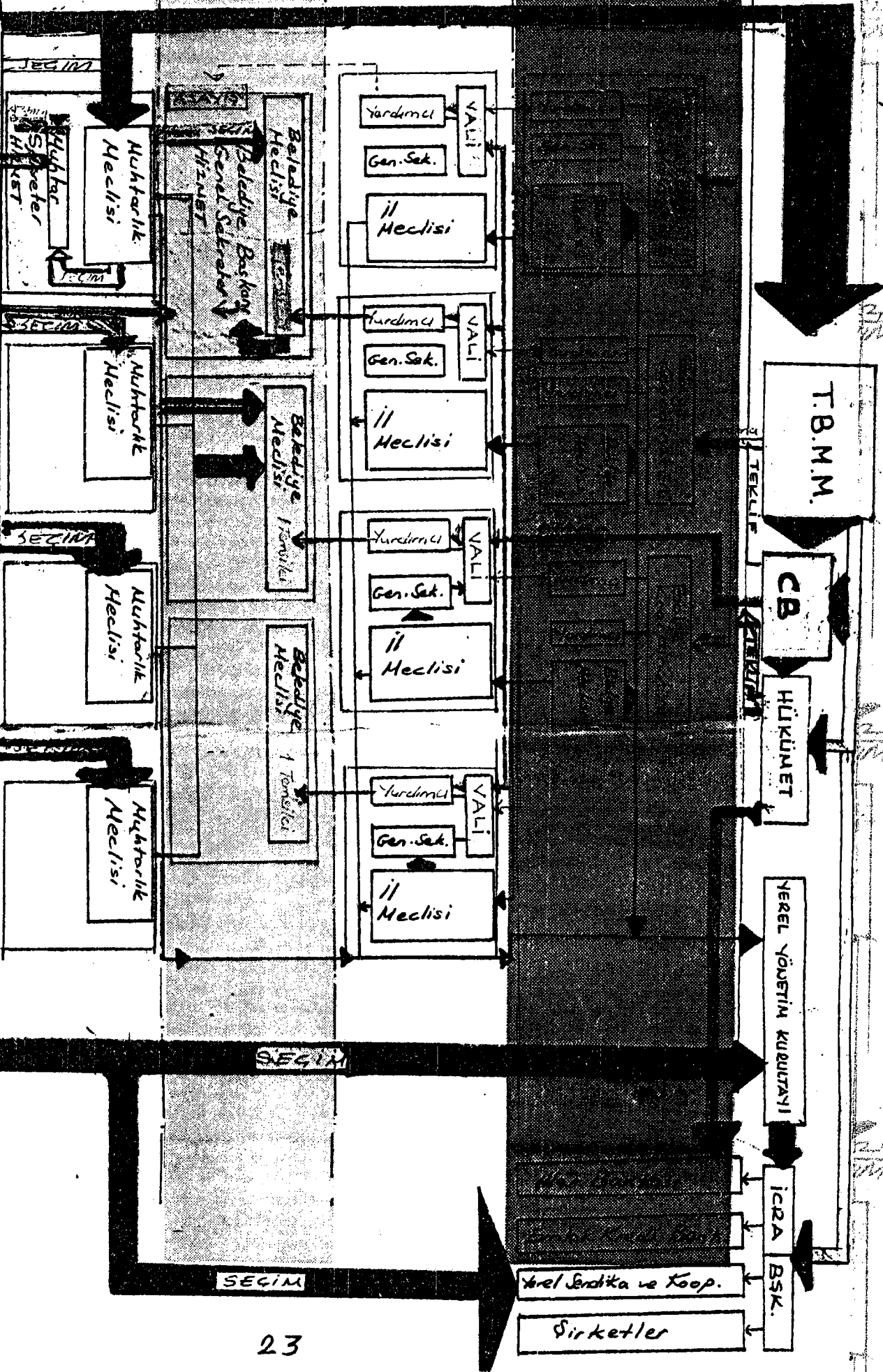
BELDE

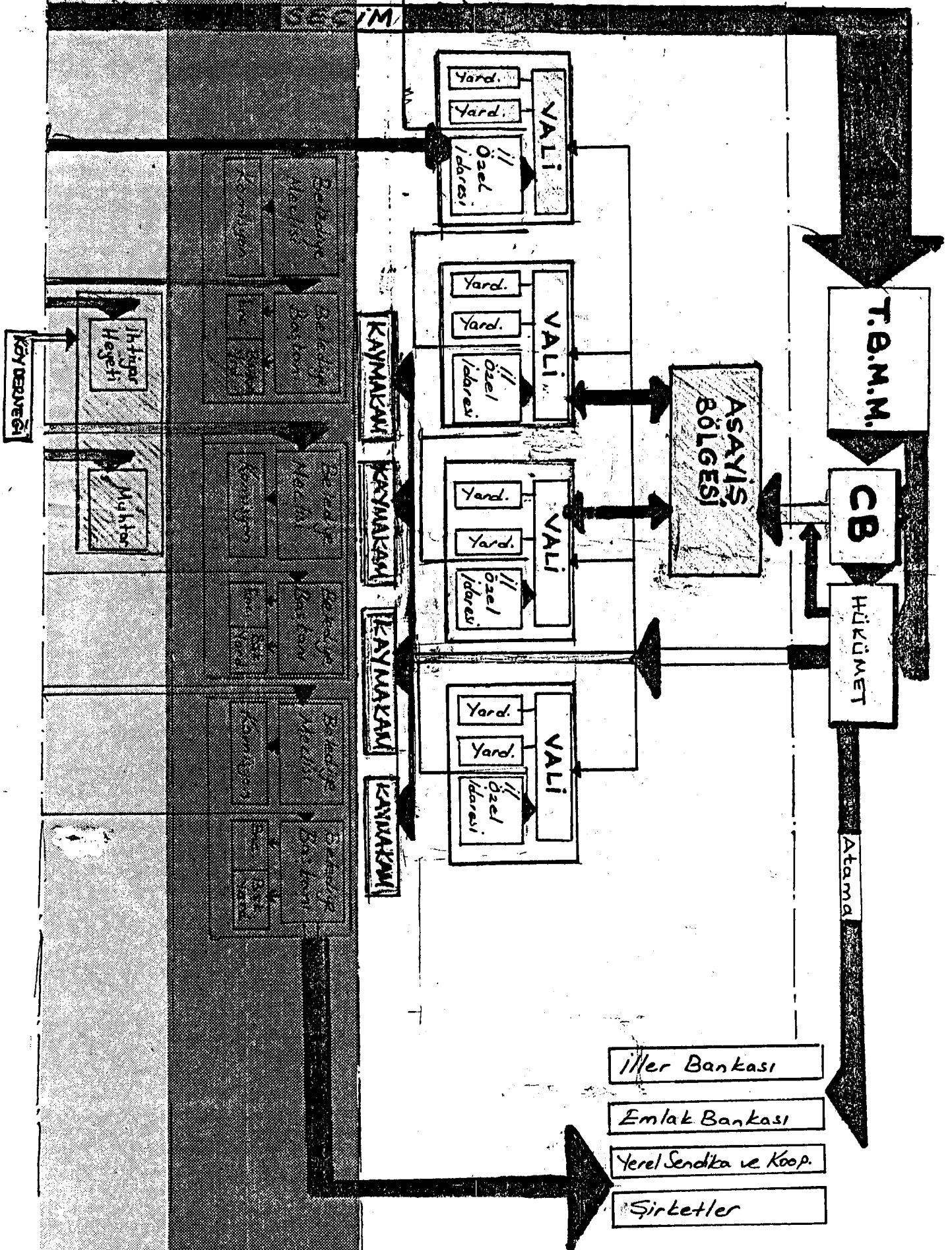
İL

BÖLGE

örnerken model

YENİDEN YAPILANMA KADEME BİR: MUHTARLIK

A-KÖY YÖNETİMİ SORUNLARI

1924 yılında uzun çalışmalar ve büyük gayretlerle yürürlüğe giren ve halen geçerli olan köy yasasına bağlanan umutlar gerçekleşmemiştir. Bu yasada kırsal yörelerde birçok kamu hizmetinin köy yönetimince yürütüleceği düşünülmüştür. Oysa 66 yıllık uygulamada *kaynak* ve örgüt olmadan bu umudun gerçekleşmesinin olanak dışı olduğu görülmüştür. Yasanın çıktığı yıllarda kırsal alan iç dinamiğinin bile, belde takviyesi ile harekete geçebileceği henüz pek açık algılanamıyordu.

Köy muhtarına merkez yönetiminin köydeki temsilcisi olarak adalet, askerlik, kolluk, nüfus sivil savunma, gümrük tekel, tarım, hayvancılık, orman, toprak, harita, tapu kadastro, imar iskan sağlık sosyal yardım, kültür eğitim ve vakıflar konusunda yüzlerce görev verilmiştir. Doğal olarak köy yönetiminde verilen görevlerde geniş alanları kapsamaktadır. Bunları sağlık ve sosyal yardım, bayındırlık, köy esenliği, kültür, eğitim, tarım ve hayvancılık, ekonomi ana başlıkları halinde toplayabiliriz.

Ne varki, günümüzde köy yönetiminin sorumluluğunda olan bu hizmetler a hiç yerine getirilmemekte ya da pek azı, o da etkin olmayan bir biçimde yürütülmektedir.

Kırsal alanda köy yasasında yer alan - köy derneği
-İmce
-salma

gibi demokratik, katılımcı ve "*kendi işini kendi gören*" gelenekler yıkılmış, bireyci antidemokratik (tek kişi veya merkez iradesine bağlı) ve asalak yapılar güçlenmiştir.

Böylece son 40 yıldır Türkiye üst yapıda demokratikleşme süresinde görünürken alt yapıdaki sağlam ve az bulunur katılım kökleri çürümüştür.

1950'yi izleyen çok partili ortamda, kırsal yörelerde yaşayanların oyları büyük önem taşır; Siyasal partiler, *bu yöre topluluklarını* her tür kamu hizmetini *devletten* gidererek daha çok istemeye itmektedir. Kırsal yöreler de bu dönemde, görülmemiş bir hizmet sunma yarışı konusudur.

İktidarda olsun, muhalefette olsun tüm siyasal partilerin özenle üzerine eğildikleri önemli konulardan birisi, kıra daha çok hizmet götürmektir. Maliyet ve verim ikinci plana atılmıştır. Yeni koşulları çok iyi yorumlayan kırsal alan toplulukları da bu tarihsel fırsatı iyi değerlendirdi. Köylü devri diye adlandırdıkları bu dönemin getirebileceği nimetlerden en üst düzeyde yararlanabilmek için, köyden politikacılara ve *yönetim sisteminde* istek üzerine istek yağmaktadır. Halbuki devlet yapısı ve kaynaklar özellikle fiziksel alt yapı hizmetlerinde, yetenekli ve yeter sayıda teknik eleman olmadığından nicelik ve *Nitelikçe*, gereksinimleri karşılayacak düzeyde değildir.

Bu durumda yapılabilecek olan kıt kaynakları ve teknikeyi il düzeyinde ve belli merkezlerde toplayarak (köykent-merkez köy vs) hizmetleri buralardan kırsal alanlara ulaştırmak olabilirdi.

Gerçektende kırsal gelişmeyi etkileyen köy yollarının, ilkokullarının yapımı içme suyu getirilmesi, küçük sulama kanallarının hazırlanması gibi bir çok önemli teknik hizmette bu yola başvurulmuştur. Ancak dağınıklık nedeniyle hizmette nitelik yerine sayı öne çıkmıştır. Böylece köy, köylü kalmakla kalmış bu kez üstelik kenti de köyleştirmiştir.

Yüzyılların birikimi olan hizmet isteklerine yetecek kaynaklarının tümünü sağlamak olanağı yoktur. Bu nedenle kaynakların dağılımında tercihler yapılması gerekmekte böylece usdışı tercih veya kaprislerle yan yana giden savurgan ihaleciliğin faturası rahatlıkla siyasete çıkarılmaktadır. Bu tercihlerin yapılmasında il düzeyi uygun görülmüştür. Çünkü il yöneticilerinin merkezden atanmış niteliği halk denetimini doğrudan ve yerel kanallardan kaçırıp siyasetin dolaylı ve riskli yollarına bağladığından merkezi yapı egemenlerin çıkarlarını kollamak için uygundur.

n Günümüzde okul, yol su, elektrik gibi asgari ihtiyaçla kırsal alan için ülke çapında karşılanmıştır. Özel ilgi isteyen olay şudur ki, *siyasal-patronaj ve tercihlerin temel gerekleri böylece ortadan kaldığı halde hem köylülerde hem bürokraside siyasette dayalı iş yapma ve yaptırma alışkanlığı tedavi görmemiş biruyuşturucu iptilası gibi damarlara yerleşmiş ve atılamamaktadır.*

B-MAHALLE MUHTARLIKLARININ SORUNLARI

Günümüzde varolan yönetim yapısının en küçük birimi muntarlıktır. Muhtarlık önce kaynakları tüketilerek yok edilmiştir, ikinci olarak köyden kentte farklı *Eklemlaşmelre* bağlıdır. Üstelik aşağıda sıraları sınırlanan temel örgütsel sorunlarla da malüldür. (Sakatlanmıştır.)

1. Belediye ve kaymakamlık mahalle muhtarlığının yetkilerini tüketmiştir.

2. "İhtiyar heyeti" adı takılan muhtarlık kurulu adından başlayarak, yetki ve işlevi tartışmalı bir durumda bırakılmıştır.

3. Muhtarının bekçiye ve kısmen imama *mahalle muhtarının* ise varsa yanında çalıştırdığı katibine (üst olduğu) iddiası! vardır. Ancak etkin değildir, yaptırımı yoktur. Bu iddialara bile aldırınların sayısı giderek azalmaktadır.

4. Köy muhtarı temel eylemleri açısından kaymakam ve il genel meclisi ile mahalle muhtarı belediye yönetimine muhataptır. Seçimden sonra muhtarlığın istekleri sınırsız etkinliği de *bir dahaki seçime kadar sıfırdır.*

5. Mahalle muhtarlıkları siyasette ve belediyede ilde doğrudan temsil edilmemektedir. Kaynakları sifıra yaklaştığında yetkileri bu nedenle sınırlanmıştır. Muhtarlık biriminde seçilmiş olmak diğer seçimlerde yarar sağlamadığından muhtarlık seçilme kademelerine etkin kişiler ihtiyaç duymaz ve girmeye tenezzül etmez, bunların sonucu muhtarlık çevresi etkisini tamamen yitirmiş; bu barışçı denetim değişim, gelişim ve huzurun toplumdaki teme taşı böylece kaybolmuştur.

6. Sınırların ve nüfus sayılarının son sayısı belli değildir. (Özellikle kentte sık sık ve bilinçsizce sınırlar değişebilir.)

Mahalle muhtarlıklarının diğer sorunları Köy muhtarlıkları ile özdeş olduğundan yinelemek gereksizdir.

C- ÇÖZÜM ÖNERİSİ VE ORGANLARI

* *kır ve kent ayırmadan*

* *kaynak, yetki ve sınırları belirli ve yeterli,*

* *kararlarını kendisi alıp uygulama erkine sahip,*

* *yerel ve merkezi yöneticilerin seçimine doğrudan etkisi* olabilecek kalıcı etkin muhtarlık çevreleri oluşmalıdır. Önerilen mahalli örgütün toplumun sarsılmaz bir bütünlük ile harmoni ile yaşayan atomu olacaktır.

* *Çalışma mekanı sorunu iç hiyerarşi yönetim hakları ve mali kaynaklar kadar önemlidir.* Bu nedenle,

Muhtarlık binası, muhtarlık sekreteri (varsa saymanı) bekçi evi, belde hizmetleri ile ilgili eşgüdüm birimleri, sağlık ocağı (veya ebe hemşire) ve ilkokul ile mekansal bütünlük veya yakınlık içinde olmalıdır.

* **Muhtarlık, derneğinden aldığı kararı muhtarlık kuruluna onaylatarak kişi veya aile başına s alma toplayabilmelidir.**

Kentlerde 5000 nüfustan daha küçük muhtarlık olmaz. 30.000 nüfusu aşan muhtarlıklar, fiziki sınırlar, hizmet, sağlık eğitim kuruluşları dikkat ve özenle incelenerek ve sayımdan sonraki en geç bir yıl içinde bölünür.

- 1000 nüfusun altındaki köylerde, yerleşim birimleri, okul, sağlık kolluk görevi, yol, su, elektrik ve iletişim olanakları olan fizikve mülk komşuluğu seçenekleri bulunmalı; ve varsa birleşme halinde 5000 nüfusu aşabilecek seçenekler arasında yer alan en yakın köylerden birine kendi aralarında yapacakları referandumla katılmalıdır.

- Yakın köye hazırlanan plan uyurınca mezra veya çiftlik halinde bağlanan eski muhtarlık biriminden bir kişi bağlandıkları muhtarlığın meclisine nüfus sayısı aramasızın meclis üyesi olarak seçilir. Bu birim için üye seçiminde *nüfus sayısı aramama hakkı*, (örneğin) 40 yıl sürebilir.

Yukarıda sayılar ilkeler gözönünde tutularak muhtarlık bölgesi yeniden örgütlenirken karar ve icra organları aşağıdaki biçimde düşünülebilir.

1- Muhtarlık Derneği

- *ilk kademede varolan köy yasasında* yer alan ve ancak pek işlemyen bu ilginç kurumun canlandırılması **katılım** ilkesinin yaşama geçmesi için mutlaka denenmelidir.

- Dernek yılda bir kez açık havada (veya doğa koşullarına bağlı olarak gerekirse uygun bir kapalı salonda) toplanır,

- Dernek, toplantı başkanını seçer.

- Dernek, seçim dönemi harcama planını inceler,

- Muhtarlık sekreterinin raporunu tartışır.

- Katılanların 2/3'ü ile sekretere 3/4'ü ile muhtara güvensizlik verebilir.

- Muhtarlık bölgedeki katılım eğilimini dikkate alarak öz kaynakları ile birlikte gerekirse belde ve il yönetimi kaynaklarınınacilen ve öncelikle kullanarak hızla yeterli bir toplantı mekanı oluşturur.

- Salon, iklimi uygunyerlerde stad veya anfi teatr, olduğ yerlerde spor, sergi, tiyatro ve konser salonu olmalıdır. Salon düzenlemeye yılda birden fazla muhtarlık derneği için kullanılabileceğide göz önünde tutmalıdır.

Salon, olabilecek ve en fazla kültür ve spor işlevinide alacakbiçimde düzenlenerek mümkünse hergün bir eyleme tahsis edilebilmelidir.

Birbirini yakın dernekler, birbirlerinin sınırlarında veya yaya ulaşım mesafesinde toplantı mekanlarına ortak oluşturabilir. Veya varolan mekanları ortakça veya birbirine misafir olarak kullanabilmelidir.

Halk referandumla 1/2 oyuyla fiziki komşuluğu olan bir başka beldeye eklenebilir.

Belde, aynı oy oranıyla komşu ile geçebilir. Bunların kesinleşmesi için bölge meclisi onayı koşulu konabilir.

2- Muhtarlık Meclisi

Eski yapısındaki ihtiyar heyetinin adı, Muhtarlık Meclisi olmalıdır. Meclise *her bin kişi için* bir üye seçilecektir.

- Meclis kendi arasında bir, meclis başkanı, biryardımcısı ve yazman seçecek, toplantı konuşmaları ve kararları zapta geçirilip saklanacaktır.

- Meclis ayda bir toplanacaktır.

- İlkokul Müdürü veya öğretmen, cami, hocası (veya muhtarlıktaki hocalardan en yaşlı olan) muhtarlıksekreteri, bekçisi ve sağlık teşkilatının en kıdemli bir memuru ve yönetimi muhtarlıklara bırakılan diğer birimlerin sorumluları, mahalle meclisi üyesidir. Nüfusu 30.000'e kadar olan belde merkezlerindeki seçilmiş olan muhtarlık meclisleri muhtar seçmeyip, belde meclisüyeleri ile birlikte bir muhtarlık meclisi başkanı seçerler. Kent merkezindeki muhtarlık meclisi başkanı belde başkan yardımcısı olarak görev yaparlar.

30 bine kadar olan kent merkezlerinde muhtarlık meclisi var olmakla birlikte ayrı bir muhtar seçilmez ve muhtarlık hizmet organlarını oluşturulmaz. Bu işlevler belediyece yerine getirilir.

3- Muhtar

Muhtar halk tarafından doğrudan seçilir. Muhtarlık derneğinin 3/4 oyuyla görevine son verilebilir.

Muhtar- muhtarlık meclisinin ve bağlı bulunduğu belde meclisinin ve il kurultayının doğal üyesidir. Yerine muhtarlığı temsilen muhtarlık meclisince onaylanmış temsilci yollanabilir. Muhtar yasada sayılan görevleri yapar.

Muhtar bugün olduğu gibi nüfus ve ikamet kütüğünü tutan, gerekli bekçi teşkilatının parasını ödeyen, ona amirlik eden birim olarak, mahallelinin huzurlu yaşamasını, malının çalınmamasını canına kastedilmemesini, trafiğini düzenli akışını alışverişin düzgün ve dürüst olmasını sağlamakla yükümlü ve görevlidir. Yüzyıldır yasa ile verilmiş bu görevlerin artık yapılabilir hale gelmesi için yeterli örgütlenme il yönetimlerinin destek ve katkısıyla kurulabilir.

Belediyenin zabıta karakolları ilgili müdürlükleri gerekirse ilgili başkan yardımcısından başkanına kadar bu görevlere yardımcı olmak zordur.

* Ancak bu yeni birimler kişinin fikrini söylemesi, düşüncesini yaymasını konuşmasını, istediği yerde, istediği biçimde istediği kişiyle, gezme ve beraber yaşama haklarına peşinen ve en köklü biçimde yasal ve örgütsel güvence altına alınmalıdır.

* Bekçi ve zabıta teşkilatının silah taşınması ve jandarma benzeri örgü t yasasının yerel yönetim çerçeve yasaları içinde yer alması mutlaka sağlanmalıdır. Ayrıca zabitanın muhtarlık heyetine sunacağı karar tasarısının belde meclisince onaylarına bağlı ve ve kademeli olarak, para ve hürriyeti (bir ayla) sınırlı bağlama cezası vermesi sağlanmalıdır. (Ağırlığa bağlama cezalarına karşı yerel mahkeme temyiz amacıyla kullanılabilir.)

Böylece merkezi polis ve Adliye asli görevi olan yaralama, ölüm, büyük hırsızlık ve dolandırıcılık, uyuşturucu, demokrasiye karşı işlenen suçlar ile kişilerarası büyük ihtilaflara yönebilecektir.

Muhtarlık Sekreteri, aracılığıyla muhtarlıktaki bürokrasinin, başıdır. Muhtarlar yönetiminden meclisine ve belde meclisine karşı sorumludur.

4. Muhtarlık Sekreteri

Seçilmiş muhtar isterse sekreterlik yetki ve sorumluluğunu üstlenebilir. Sekreter muhtarın teklifi muhtarlık meclisi seçimi ve belde reisi onayıyla göreve başlayabilir.

Muhtarlık sekreteri yasayla düzenlenecek (etkin bir devlet memuru kadrosuna denk) görev, yetki ve sorumluluğu ile çalışan tüm gün görev yapan bir devlet memurudur.

Sekreter, muhtarlık yönetiminden defter ve kayıtlarından, hizmetini düzenli görülmesinden sorumludur. Varolan, merkezi veya yerel yönetimlerden devredilebilecek ilkokul, zabıta denetimi, sağlık ocağı gibi hizmet birimlerinin sorumlusu ve eşgüdümleyicisidir. Sekreter muhtarlığın çalışma plan ve programını yapar veya yaptırır Bu bağlamda APE şefi ile birlikte çalışır.

5. Araştırma, Planlama Eş Güdüm Şefliği

Belde plan görevlerini ve il planında anlatılan işlerin uygulamasını yapar, muhtarlık sekretirinin hak ve yetkilerine sahip bir seçim dönemi için sözleşmeye bağlanmış bir devlet memurudur.

APE Şefi kadro ve maaşını beldeden alır.

6. Kır Ve Kentin Ayrı Ayrı Hesap Tutma Toplantıları.

Köy - belde birliği sadece kaynakların ve karar organının birleştirilmesi ile sağlanmaz. Köy ve mahalle yönetimlerinin tekdüzen hale getirilmesi de sorunu tek başına çözmeyebilir Zamanla anlayış birliğini sağlayacak ortam, toplantıları ve telkinler yanında maddi özendirici önlemlerle sağlanır;

Bütün dünyada uygulanan "nüfusbarajlarının yükseltilmesi uygulamaları yoluyla köyün sayısının azaltılması" uygulanmasına yeniden yapılanma tasarımızda dikkatli evrimci bir yer verildiği gözlenebilir. Böylece on yıllık bir geçiş dönemi sonunda 1000 nüfusun altındaki muhtarlık ve 5000 nüfusun altın kalan da belediye yönetimlerini bir alt yönetim biçimine dönüştürülmesi de sistemin genel sağlığı açısından büyük önem taşıyabilir. Bu evrimi hesap kitap yaparak küçültmekte ki ticareti göstermekle gerçekleştirilebilir.

a. YILLIK KIR TOPLANTISI

Köy - belde birliğinde beldeye yönetsel birim olarak bağlanmış olan köy muhtarlıklarının yılda birkez muhtarlık meclisi ile birlikte belde merkezinde toplanmaları gerekir. Buna yıllık kır toplantıları denir. Bu toplantı ve hesaplamalar sonunda *belediye örgütü olmanın maddi yükünü taşımayı gereksiz bulan birimlerin isteği derhal kabul edilip onlara öncelikli ve ayrıcalıklı muhtarlık işlemi yapılmalıdır.*

Muhtarlığa *çok para az zorunlu kadro* verip küçük belediyeye daha az merkezden gelen paraya karşılık daha çok asgari kadro ve zorunlu hizmetler yüklenerek yerel yönetim reformu bir seçim döneminde bile tamamlanabilir.

- Bu toplantılarda Salma, imece miktar ve uygulamalarını belde ile ilişki ve karşılıklı dayanışma biçimlerini gözden geçirmeleri ve belde meclisinde kendilerini sürekli temsil edecek birinci konuşmacıyı saptamaları sistemli hale getirilmelidir. Muhtarlık olmanın çıkarı ile belde olmanın ağır masrafı böylece karşılaştırılabilir.

b- YILLIK KENTTOPLANTISI

- İlden istenen genel hizmetlerin eşgüdümünü sağlamak ve sadece Belediye merkezini ilgilendiren akçalı ve yönetsel sorunları çözmek için kent merkezinden seçilmişlerin yaptığı toplantıya yıllık kent toplantısı denir. Belde meclisinde kent merkezinden seçilmiş belediye meclisi üyeleri ile kent merkezindeki muhtarlık meclisi üyeleri nin yılda bir kez belde meclis başkanının başkanlığında sadece kenti ilgilendiren sorunlardan oluşan özel gündemli bir toplantıda *kent gelir, giderleri ve hizmetleri arasındaki bağ ile köylerle ilişkileri özel olarak özeleştiriyeye tabi tutulur.* Kent ve Kır toplantılarındaki görüşleri birer rapor halinde belde meclis sekreteryasına verilmeli il ve bölge meclisindeki sekreteryelerine gönderilmeli ve ilan tahtasına asma, basma veya hoparlöre vermeleri ayrıca tavsiye edilir.

YENİDEN YAPILANMA KADEME İKİ : BELDE

A - BELEDİYELERDE SORUNLAR

Belediye yönetimi üzerinde yapılmış gözlem ve araştırmalar Türkiye'de demokratik yerel yönetim kurumlarının ve özellikle belediyelerin üstlenmiş olduğu görevini etkin bir biçimde yürütemediğini vurgulamakta, nedenleri genellikle şöylece sayılmaktadır.

1. Merkez baskısı ve vesayeti,
2. Görev bölüşündeki tutarsızlıklar, alt (muhtarlık) eşit (belde) üst (il ve ilçe) eklemlerindeki belirsizlik ve demokrasi dışı yapılanma,
3. Gelir yetersizliği,
4. İç örgütlenme aksaklıkları,
5. Personelin nitelikçe yetersizliği,
6. Yerel yönetimlerin destekleyecek güdüm merkezi (birlik, sandık vb.) olmaması. Banka ile organik bağın kopması.
7. Bunlara genel olarak sık sık yapılan sonucu parti kültür ve disiplininin yok olması, yerel birimlere örnek oluşturma olağının kalmaması; Böyle ortamlarda olmamasının seçilenlerin nitelik ve deney eksikliklerini eklemek gerekir.

Bu gibi nedenlere dayananyönetmel sorunları küçük belediyelerde daha belirginleşmektedir. Küçük belediyelerde özellikle gelir ve personel aksaklıkları daha acımasızca etkisini göstermektedir.

Günümüzde küçükbelediyelerin çağdaş bayındırlık ve imar hizmetlerini yürütecek mühendis ya da teknisyen, çevre sağlığı hizmetleri için doktor ya da sağlık memuru, et kesimi ve besinlerin denetimini yapacak veteriner ya da hayvan sağlık memuru, uzman itfaiye personeli olmadığı bilinmektedir. Ayrıca araştırma kırsal belediyelerde görev yapmakta olan personelin eğitim düzeyinin tamamen yetersiz olduğu nu göstermektedir. Varolanların önemli bir bölümü başka yerde iş bulamadığı için belediye çalıştığı hissini taşımakta diğer bir bölüm ise toplumda güç elde etminin bir aracı veya görev dışında da para kazanma yolu görüldüğü için belediyedeki varlığını sürdürmektedir. *Yerel yönetim görevini birinang ve görev aşkı olarak görenler bu kalabalıkta kaybolmaktadır.*

Bu önemli gelir ve personel sorunlarına karşın belediyeye yüklenen görevlerin ve büyüklüğü dikkat çekicidir. Bu durum küçük nüfuslu belediyeler özellikle 5000'in altında nüfusu olan veya kış - yaz değişken nüfuslu belediyelerde için bir katdaha önem kazanmıştır. Günümüzde büyük nüfusa sahip belediyelerin bile yürütemedikleri hizmetler bir yana ana hizmetlerde bile küçük belediyeler güçlüklerle karşılaşmıştır.

Yerel toplulukların yasanın öngördüğü 2000 sınırını aşar aşmaz hevesle belediye olmayı isteme nedeni, bugünkü statü içinde belediye yasasının öngördüğü merkez yönetimce toplanan vergilerden ayrılan pay ve merkezi yönetim yardımını almaktır. Böylece yerel topluluklar, salma, imece gibi köy yasasının yüklendiği sorumluluktan kurtulmaktadır. Kırsal niteliği süren bu topluluklarda, yeni yapı, kamu hizmetlerine halkın paraca ve çalışma ile katılma geleneğinin yıkılmasına ve herşeyi devletten beklenmesine yolacan belediyeçilik daha canlı ve yaratıcı bir yaşam sağlamak yerine toplumsal değer aşınmasına neden olmaktadır. Ne var ki merkezden sağlanan gelirler yeterli olmadığı için köy statüsünde başarı şansı olan bazı işler bile, küçük belediye statüsünde daha da zorlaşmaktadır.

Bir başka nokta ise, belediyeler yeterli kaynağa sağlansa bile hizmet alanın küçüklüğü nedeniyle özellikle sağlık ve bayındırlık hizmetlerini sürdürecektir nitelikte elemanların bu belediyelerce çalıştırılması *mesleki tatmin açısından* mümkün olmamaktadır. Yerel yönetimlerin *illerdeki birlikleri* aracılığıyla teknik denetim ve makina havuzları oluşturulması gereği bu nedenle acilleşmektedir.

Yerel teknik ve yönetici elemanların kasabadaki statü ve yerlerine kısa sürede aşırı uyması! gelişen modern teknik ve iletişim ile eğitim, öğrenim dünyasından hızla kopması sorunu daha da kronikleştirmektedir. Yerel yönetim formalite çokluğu belediyeler hakkında (rüşvetle ünlü diğer bazı devlet dairelerindeki kadar olması bile) yoğun rüşvet iddiası yaratmaktadır.

- Belediyenin komşu ve civar köyler ile kendi mücavir alanı dışında kalan diğer alanlarla yaptırımı bağlanmış örgütsel bağı yoktur. Köyler ve diğer yerleşim ve alanları ile örgütü teşkilatı, (Kaymakamlık) yoluyla doğrudan ilçe örgütü yoluyla Türk Merkezi yönetimine bağlanmaktadır. Böylece yapılaşma ve denetim alanlarında akıl almaz gariplikler ortaya çıkmaktadır.

* Belediyelerin varolma noktalarının ötesinde bir hiyerarşik ve demokratik bir araya gelme dizgesi yoktur. Birlikler gönüllü ve ihtiyaridir. Bir-

likler, *Kaynak, Yetki* görev yoksunudur. Belediyelerin çevreleri, (köyler) alt birimleri (mahalleler) benzer belediyeleri ve üstleri ile *ORGANİK, KURUMSAL, KALICI* ilişki dizgesi kurulması temel sorunsaldır.

* Kırsal alan yerel katılım ve temsil gereksinimleri il genel meclisi yoluyla karşılanıyor gösterilmektedir.

Ancak aralarında hiçbir seçim veya kaynak bağı kurulamamaktadır. İl gene meclisi ve kırsal alan bağı böylece giderek geçmişin göstermelik ve biçimsel törelerinden de hızla kopmaktadır.

B -ÖNERİ YAPININ TEMEL İLKELERİ

Önerilen belde örgütü hertür temel insan gereksinimini karşılayacak moleküler diye nitelenebilecek. bir toplumsal örgütleşme ve eklemleşme biçimidir.

* Belde ölçeği kişisel, ailesel, süreklilik, yüzyüze tanışma veya aşına olma boyut ve niteliklerine sahiptir. Muhtarlık biriminin birbirini gözle tanıma ölçüsünü aşmıştır. Bireysel ölçüyü taşıyan toplumsal ölçüyü yakalamaya çalışır;

*Bürokratik ve tayine dayalı dönüşümcülük (yerdeğişmeye bağlı memurluk) yapılarından ve merkeze varan bürokratik hiyerarşiden azadedir.

* Belde yapılanmasının mantıksal örgüsünün kurulması içinilçe sistemi,kaymakam,müdürlükler ve benzeri hiyerarşilerin, reddi gerekir.

* Belde'nin belediye yönetimi ilçe bölgede temsili muhtarlık biriminden başlıyan seçilmişler eliyle, ve sürekli olmayan (aralıklı toplanan) profesyonelleşmemiş araçlarla sağlanmalıdır.

*Belde 4 kademede içinde, **Tamdemokratik mahiyet taşıyan, 2 kademedenbiridir.** Sadece kendi içinde niyerarşik ve bürokratiktir.Muhtara emredecek, valisinden emiralacak iş konuları en aza indirilmiş ve ayrıştırılmış olmalıdır.

* Emlak vergilerinin tamamı beldece toplanır mali Emlak vergisine hiçbir makam istisna ve muafiyet koymamalıdır. Belde meclisi kararı ve bölge meclisyonayıyla vergi bedeli üzerindensatışa çıkarma veya kamu-laştırma hakkını sağlayacak anayasa eğişikliği (gerçek vergi beyanı belirlenmesine tek temel aracı olarak) mutlaka gerçekleştirilmelidir.

Belde gelirlerinin %10'u belediye üst birliklerine ve % 20'si (varsa) anakentlere gönderilir. : Belde birliği ve Anakentler gelir kaynakları itibariyle mutlaka beldelere bağlı olmalıdır. Ancak beldenin oluşturduğu kaynakları ilgili yerlere yollamasını zorunlu kılan kurallar işlemelidir.

* **Belde Türdeş birliktelikleri sağlayacak düzenlemeler zorunlu hale getirilmelidir.**

Beldeler kendi aralarında, hizmet birikeri kurabilir, özellikle bölge meclislerinin, yönetmelik,tüzük ve gelirlerini onaylaması suretiyle

- Öz kaynaklarını
- Özel Fonları
- Bölge yönetimi kanalıyla aladıkları ımerkez kaynaklarını ve hatta bürokrasilerininintamanını birleştirebilirler. Yasalarımızda yeralan bu mad-

delerin işlemesi kaynak tahmini ve yönetmelik zorlamalarına bağlıdır;
Hizmet birliklerinin son tahlilde tek belediyeye dönüşmesine bölge meclisi karar verir.

Özellikle ; -Turizm

- Tarım

- ve birleşik sanayi

- ve benzeri girişimler için zorunlu hizmet birlikleri oluşturulmalıdır.

Hizmet birliktelikleri illeri aşabilir. Varolan yasalar bile buna izin vermektedirler.

*** Belde sınırları yeterli büyüklükte net açık ve esin tanıma kavuşturulmalıdır. Nesnel sayısal eşikler dışında sınırlar değişmemelidir,**

Belde sınırı, diğer beldeler veya Ülke sınırıdır . Belde mahallelerden ve köylerden oluşur, 30.000 nüfusun üstündeki belde merkezinde en az iki mahalle olur. Bu sayıdan az nüfuslu kentlerde muhtarlık hizmetini belde yapar.

- Belde yönetimi için en az nüfusu (köyleri ile birlikte toplam) 30.000 en çok nüfusu 300.000'dir.

Belde merkezi ve sınırları, fiziki ve coğrafi ilişkiler, ulaşım- öğretim, sağlık ve güvenlik kurumlarının konumlanması, ve özellikle basımevi, kütüphane, tiyatro, konser salonu, halkevi, mesleki ve kültürel eğitim olanakları ile halkın bunara sahip olması ve halkın merkezi belirlemedeki eğilim ve istekleri gözönünde tutularak gerekli referandumlar yapılarak bölge yönetimlerince belirlenip, değiştirilebilir.

C- ORGANLAR

**** Belde karar ve icra organları yeniden tanımlanmalıdır;**

Toplantı Köy kanunundaki köydemeğine benzer bir uygulama biçiminde olmalıdır. Doğrudan demokrasi ve katılımın olası son ve en büyük ölçekli uygulamasıdır. Toplantının herkese duyurulması ilgilil duyarın toplanması oylamaların gerekirse mahalline sandık koyarak yapılması TV tekniklerinde gelişme yeterli hale gelene dek tek çaredir. Bu tür toplantı konuşma ve oylamaların TV başında yapılması ve katılımı yaygın biçimde ülkede yerleşince doğrudan demokrasiyi muhtarlık belde il bölge ve ülke geneline derha lgenişletecek önlemleri bu yasa önerisi grubunda düşünülmelidir. Çünkü teknik çok kısa süre sonra ülkemizde bile bu tür olanakları siyaset emrine verecektir.

1-Belde derneği

Bir seçim döneminde en az iki kez belediye meclis başkanının başkanlığında ve seçimin 1 ve 3 yılında toplanır.

Toplantının belde sınırları içindeki herkese duyurulması ve herkezin katılımını sağlayacak ortam sağlanması zorunludur.

Belde derneği belediye Başkanının raporu ile 1/10 imzayla önerilendir. Gerçek onuları müzekare eden 4/5 oyla başkan veya 3/4 oyla belde meclisine güven sızlık vererek düşmesini sağlayabilir. Bir büyük alana, stada, anfi-

ye, hipodrum veya kapalı spor salonuna bile zor sığacak sayıların hem toplanmasındaki zorluk hem de bu toplantılarda agitasyonla usdışı kararlar üretilmesi olasılığı bile 2 yılda bir bu tür doğrudan demokrasi deneylerine bıkmadan girişilmemesini haklı çıkaramaz.

2- Belde Meclisi

Belde meclisinin oluşumu için aşağıdaki düşünceler geliştirilmiştir;

a) Muhtarlık meclisleri tarafından çevrelerindeki her 3000 hemşehrisi için belde meclislerine bir üye seçilir.

b) Muhtarlar ve varsa muhtarlığın (onaylı) sekreteri meclise oy hakkıyla katılır.

c) Belediye işçi (ve memurlarından/) yetki almış sendikanın veya memurların çoğunluğunun üye olduğu derneğin birer temsilcisi.

d) Çevredeki yüksek okul ve liselerin birer yöneticisi, kütüphane, tiyatro, konser heyeti, halkevinin birer yöneticileri,

e) en büyük caminin imamı.

f) Belde sekreter ve yardımcıları. Belde plan başkanı ve bir yardımcısı (Her seçim dönemi sonrasında yeni atanmış kurullar), seçimleri tamamlandıktan sonra meclise katılmalıdır, seçim aşamasında eski yöneticilerin katılması önlenmelidir.

* Belde meclisinin, çoğunlukla, muhtarlık meclislerinden seçilmesi, muhtarlık meclislerinin gücünü ve önemini artırır.

* Belde meclisine diğer yapılardan seçkin kişi ve kamu görevlilerinden doğrudan katılanlar meclis ile toplumun güç odakları arasındaki iletişimi ve prestiji artırabilir.

* Başkanın doğrudan belde meclisince seçilmesi

* İl meclisine temsilcilerinde belde meclisince atanması ve değiştirilmesi, belde meclislerinde yerel parlamento haline getirebilir. Ancak bu halde belde meclisinde genel olarak bir partiye bir dönem sürekli ve güvenli icraat olanağı sağlayacak çoğunluğu verecek bir seçim sistemi uygulanmalıdır.

Belde meclisi çalışması ile ilgili düşünceler şöylece sıralanabilir;

* Yerel seçimlerde en geç bir ay sonra belde meclis üyelerinin tamamı ilçe seçim kurulunca listelenir. İlk toplantı listenin kesinleşmesinden hemen sonra yapılır, meclis çalışma gündemini tamamladıktan sonra da düzenli olarak her 6 ayda bir toplanır.

* Belde meclisi ilk toplantısında belde meclisi başkanlığını başkan vekili ve 2 katip ile birlikte meclis başkanını seçer, ikinci oturumda belde başkanını seçer, yeterli bir ara akabinde başkanının önerdiği genel sekretere güven oylaması yapar.

* Belde meclisi seçilmiş üyeler arasından komisyonlar ve başkanlarını seçer,

Genel sekreterlik ve komisyonlar seçim dönemi kalkınma planını (6 aylık ikinci normal toplantı döneminden önce hazırlar) ve meclise müzakere edilerek onaylanır. ilkyıl bütçesi beş yıllık planla birlikte yapılır.

* Belde meclisi muhtarlık bütçeleri ve personel çizelgelerinin nihai tartışma ve onay makamıdır.

* Belde Meclisi, resim ve harç, miktarlarını hazırlayarak bölge Meclisinin onayıyla yürürlüğe sokar. Resim ve harç altı - üst sınırları (minimum ve maximum değerleri) *sayı değil oran olarak* TBMM tarafından saptanabilir.

3- başkan

Belde başkanı beldeyi temsil eder. Beldenin simgesidir Genel Sekreter adayını meclise teklif eder. Gereğinde değiştirmeyi önerir. 30.000 'e kadar nüfuslu beldelerde başkan tam gün çalışan belediye profesyoneli ol-
mayabilir. Başka işi varsa onu devam ettirebilir.

Başkan, 6 ayda bir meclise her yıl belde derneğine detaylı rapor verir. Başkan Plan ve bütçenin gerçekleşmesinden sorumludur.

Belde başkanını, düşürülmesi halinde dönem sonunu meclis içinden seçilen vekili tamamlar.

Belediyelerinin yeniden örgütlenmesi planı içinde bir belediyede, bürokratik, politik ve kamusal üç erk vardır. Buna uygun olarak başkanın altında bir görev dağılımına gereklidir.

Bürokratik mekanizma Genel Sekreter niteliğinde bir görevliye bağlanacaktır. Bu kurum kurulduğu takdirde

1. Başkan (tüm yasal görevleri saklı kalmak üzere) şu işleri yapar:

a) Genel stratejiyi çizer, mecliste tartışır, anaylatır, gereğinde revize edilmesine öncülük eder.

b) Genel sekreteri atar,

c) Genel sekreterce, genel stratejiye uygun olarak üretilen projeleri onaylar ve denetler.

d) Kamu oyu önünde belediyeyi temsil eder.

4 - Belde genel sekteri

a) Genel sekreter icranın başıdır. Bürokrasinin görev ve yetkilerinin sorumlusudur. Başkan adına tüm çalışanları yönetip, yönlendirmekle görevlidir. Bürokrasinin düzenli çalışması için gerekli tüm özlük haklarını düzenler, ve bununla ilgili kararlar alır, uygular veya uygulatır. Belde görevlileri direkt olarak başkanla muhatap olamaz. Bu görev genel sekreterce yürütülür.

b) Belediye Başkanınca çizilen genel strateji çerçevesinde projeler üretir. Başkanlıkça onaylandıktan sonra, bu projeleri detaylandırarak uygular. Bu konuda gereken tüm idari ve mali tedbirleri alır. Gereken eşgüdümü sağlar.

c) Genel Sekreter mutlaka profesyonel yöneticidir. Devlet memuru en üst kademesinden (Kaymakama eş maaş alır) Devlet memuru sorumluluklarını taşır. Özellikle teknik bir okul mezunu veya teknoloji konulu master veya Ph d si olan yönetim veya ticaretle ilgili üniversite bitirmiş geçmiş olmasıdır. Belli bir (Reform başlangıcından örneğin 10 yıl sonra) süre sonra en az muhtarlık veya belde meclislerinde bir dönem üyelik yapmış olmak şartı aranabilir.

d) Genel Sekreter bu görevini yürütürken, bugünkü sistem içinde başkana bağlı olarak işlev gören başkan yardımcılarını gibi bir müesseseyi kendine bağlı olarak kurmalıdır. Diğer bir deyişle Genel Sekreterlik Teknik İdari ve Mali yardımcılarını, müdürlükleri de içine alarak kurulmalı ve genel sekreter de bu yardımcılarını muhatap olarak laraka çalışmalı, sekreter müdürlerle muhatap olmalıdır. Sadece planlama Müdürü Genel Sekreterin 4. Yardımcısı yetkisini kullanabilir.

Yukarıdaki yapı var olan sistem içindeki Başkan yardımcılarında birine yetki devriyle fiili birdurum olarakda yaratılabilir. Bunun önünde bir hukuki engel yoktur.

5- Belde - plan

Belde Plan Belediye Başkan 1. Yardımcısı hak ve yetkilerine sahip bir seçim dönemi için sözleşmeye bağlanmış bir Başkan ile yeterince yardımcı tarafından hatırlanıp uygulattırılır.

Belde plan görevleri il planda detaylı olarak anlatılan iş ve işlemlerin belde ölçeğinde uygulanması için gerekli planların yapılması yetkilerin kullanılması ve işlemlerin sonuçlandırılmasından ibarettir.

Belde, planlama kurulunun çalışma şekli,

Planlama Kurulunu kurul başkanı yönetir.

Planlama kurulunda görüşülecek konular ve toplantı günleri kurul başkanı tarafından tespit olunarak gerektiğinde incelenecek konularla beraber bir hafta öncesinden üyelere duyurulur.

Kurulda görüşülen konular ve alınan kararlar toplantı sonunda bir protokolle tespit edilir. Gerekli görülen uygulamalar sonunda bir protokolle tespit edilir. Gerekli görülen uygulamalar kararlar ise sekreteryanın onayından uygulamay konulur.

Planlama kurulu üyeleri ve sekreteryası kurul başkanınca önerilip, genel sekreterce atanır.

Kurul sekreteri, sekreteryaya görevlilerinin çalışmasını ve yazışmaları düzenler.

Kurul üyeleri için kadro ve sözleşmeli kadro ihdası için gerekli işlemler il sekreterince yapılır.

YENİDEN YAPILANMA KADEME ÜÇ : İL

A) VAROLAN İ L YÖNETİMİ

● İl yönetiminin gelirleri gördükleri hizmetleri karşılayacak, oranda olmamıştır. Yönetimini gelirlerin, toplam kamu gelirleri içindeki payı yıllar itibarıyla gösterdiği düşüş tablolarından görülmektedir.

● Yönetiminin üstlendiği hizmetleri de etkin olmamasının ikinci nedeni örgütlenme yetersizliğidir. İl özel yönetimi yasasında bu kuruluşların teknolojik hizmetlerinin yürütmek için kendilerine bağlı alt birimlerinin örgütlenmesini öngören hüküm yoktur. Buna karşılık yasa il özel yönetimi hizmetlerinin ildeki merkez yönetimi teknik birimleri eliyle yürütülmesi için valiye yetki vermektedir.

● Bunlarla il özel yönetiminin merkezin koyu vesayeti altına konmuş olmasında eklemek gerekir. Bir demokratik yerel yönetim birimi olarak il özel yönetimi kendi yöneticilerini seçmemekte, ya da atayamamaktadır. Karar organları *uygulanabilir nitelikte kararlar* alamamaktadır.

Böylece il özel yönetimi belli bir küme hizmeti kendi gelirleri kararları ve girişimleri ile yürütülebilecek demokratik bir yerel yönetim birimi olma özelliğini kazanamamıştır.

Türk yönetiminin merkezi geleneğinin etkisinde demokratik yerel ku

rumlarının üçsüzleşmesi olgunu en belirgin biçimde kendisini il özel yönetiminde göstermiştir. İl özel yönetimi merkezci yönetim anlayışı nedeniyle adeta bilerek güçsüz bırakılır. Sonuç olarak ise bu engeller nedeniyle yürütemediği görevleri zamanla *il özel yönetiminin bu görevleri etkinlikle yürütemediği* gerekçesiyle Ankara'ya veya kamu kuruluşları bölge temsilciliklerine devredilmiştir.

B) ÖNERİLER

1- İl sayısının artırılması

İlçe ve nahiye örgütlenmesinin kaldırıldığı *il örgütlenmesinin tanımı ve önceden bilinebilir. Ölçülere göre sayısının artırıldığı* ve bölge idarelerinin kurulduğu bir yeniden yapılanma sürecinde verimli, yeterli büyüklükler sağlanması olasıdır.

* İlçe örgütlerinin şu anda belediyelerle aynı anda çifte örgüt halinde olduğu sağlık, veteriner, tescil, tebsit, hizmet, bayındırlık ve temsil işlevlerinin Belediyeler e devrinde bir sorun bulmak oldukça zordur. Tersine ikilik önlenmiş olur.

Türkiye'de 150 civarında tek sesli de olsa canlılığı kısmen kent yaşamı olarak tanımlanabilecek yerleşim birimi vardır. Anlamli belediye hizmeti bu alanlarda vardır. Uzmanlaşmış Kütüphane varsa bir büyük önemli ekonomik faaliyet, orta öğretim, meslek eğitim tiyatro sürekli kalıcı dernek ve yaşayabilen siyasal parti örgütlerinin ulaşabildiği son kademeler kentlerdedir. Uzmanlaşan polis örgütü tam teşekküllü hastahane bu birimlerde yaşayabilir.

Günümüzde aksak çalışan il özel idaresi muhtarlık-belde bütünlüğünün oluşturduğu demokratik yapıyla bir bütün olarak kurumsallaşması sonuç olarak işleyen katılımcı bir kuruluşa dönüştürülebilir.

Günümüzde varolan il genel meclisinin yeniden yapılanmasıyla model işlemeye başlayabilir, öneri modelimizde şimdiki il genel meclisi yerine, *il meclisi* diyoruz,

İller ülke bütünlüğünde organizmanın organlarını oluşturacaktır. (Önerilen organsal bütünlüğe il içinde katkıda bulunmak için TBMM seçimlerinde Anakent olmayan illerin birer seçim çevresi olması önerilir) Böylece 100 civarında kalacak il ortalama 3 veya 4 milletvekili çıkaran dengeli çevreler olarak değerlendirilebilir. Bölge merkezleri belediye sınırları ile seçim çevreleri olarak bölünebilir.

Doğabilecek soru, sorun ve sorumlulukları azaltmak için aşağıda sayılan önlemler gerekebilir, tapu kayıtlarının birer nüshasının ilgili beldeler fen heyetlerine nüfus kaydı hareketlerinin muhtarlıklara aktarımı ve bu idarelerden kopyalı belgelerinin alınması illerdeki bilgisayar ağlarına düzgün iletişimle bağlanması yoluyla ana tesbit ve ihtilaflı belgelerde çözüm için il kütüklerinin esas alınması sağlanabilir.

* Askerlik dairelerinin il ve bölge sistemine bağlı olarak kendi düzenlerini korumaları sistemin yeniden yapılanması için bir sorun yaratmaz. Ancak askeri örgütlenmenin gerek askeralma gerek inzibat gerekse kurum görevlerindeki yeniden yapılanmaya kendilerini uydurması. *Kendi etkinliklerini arttırmaları* için gerekebilir.

* Barış ve huzurun sağlanması, suçun önlenmesi ile ilgili önlem paketi il (vali) ilçe (kaymakam) ve vesayetinden kurtarılıp muhtarlıktan başlayacaktır.

Sağlık ve ilk eğitimi yönetiminin muhtarlıklara, sağlık ocakları ve diğer hizmet yönetiminin belediyeler devri ile yerel yönetimler sorumludur.

luklarının bilincine varacak onlara sahip çıkacaklardır.

Ayrıca il yönetimi (gerekli gördüğü muhtarlık vey abelde sınırlarında) polis karakolu veya hazır kuvveti bulunduracak ancak polis; bekçi ve zabitanın eski ve yeni görev alanlarına giren işlere asla bulaştırılmamalıdır.

2. DEMOKRATİKLEŞME

İl Meclis Seçiminin Muhtarlık Ve Belediye Seçimine Bağlanması
Yönetim sistemimizin demokratikleşmesine yardımcı olacaktır.

İl yönetiminin yerel yönetimler açısından önemini arttıracak 2. değişim, il meclislerinin ve meclise bağlı organların katılım ve işlev itibarıyla il yerel yönetimler kurultayı haline getirilmesi ile sağlanabilir.

İl genel meclisinde ildeki belde başkanı veya bir temsilcisi yanında belde genel sekreterinin ve belde meclislerinin katılması meclisin yapısını düşünce sistemini ve dolayısıyla işlevini kökten değiştirebilir. Günümüzde seçim tarzı ve işlevleri itibarıyla birköylü kuruluşu olarak fikri ve eylemsel donukluk içine giren il genel meclisleri yeni yapıda kır ve kentin nüfusuna göre *dengelediği* birtartışma karar alma ve kaynak tahsis etme platformun dönüşebilir.

Anakent Yönetimi ve Meclisi olan illerde yani; Bölge yönetim merkezi olan kentlerde il meclisi görevini Anakent Meclisince yapılması gerekir. Bu ikili yabancılaşmış ve yetki yarışımı içinde battallaşmış konumlar yaratmama düşüncesini en doğal sonucudur. Bu uygulama bölgelerinde bundan sonraki Tüm önerilerde il söz 'cülüğünün Anakent olarak okunarak akılda tutulması gerekir. (Benzer bir örgütlenme 1954 yılına dek İstanbul il yönetimi için uygulanmıştır) Bu yerlerde valinin (*temsil ve asayiş görevleri dışında kalan*) görevlerinin Anakent belediye başkanınca üstleneceği buna karşılık anakentin kendi icra organları ve personeli olmayan bir eşgüdüm ve Planlama örgütüne dönüşeceği sistemin genel işleyişini anlamak için hatırlanmalıdır.

3 - İL MECLİCİNE BAĞLI HİZMET BİRİMLERİ

İl hizmetleri il meclisi tarafından yönetilen birimlerce yapılacaktır

İl Genel yönetimini anlam ve kapsam olarak gerçek bir yerel yönetimi birimi haline getirmek için atılacak temel adım *merkezi* ve *yerel* olanı birbirinden ayırmaktır. Ayrılan temsil ve güvenlik işlevleri belki daha uzun bir süre merkezden atanan valinidenetiminde sürebilir Ancak yerel yönetim işlevleri için il genel meclisince seçilecek bir genel sekreter il içi sivil hizmetlerle ilgili birimlerin, hem meclis hem vali adına eşgüdümleyicisi olabilir; olmaktadır.

Vali Yardımcısı statü hak ve yetkilerine sahip olacak bu seçilmiş görevli valinin istemi halinde görevden ayrılabilmesi ancak valinin bu güvensizlik verme hakkı tekerrür ile sınırlanmalıdır. Ayrıca il meclisine de kahir bir ekseriyetle isteği halinde (3/4 gibi) valinin başka yere atanmasını isteme hakkı verilmelidir.

Vali ile yatırım ve hizmet birimleri arasına seçilmiş bir yöneticinin konması, birimlerin atanması ve merkezden gelen bütçe kaynakları ile gili denetimi sorunlar yaratır görünmektedir,

Yerel personelin bu ölçüde yerel kurullar denetiminde atanmaya başlaması , denetimin vali kanalıyla merkez, sekreter kanalıyla halk yoluyla ikili hale gelmesi daire müdürleri ve çalışanları üzerinde ters etki yapabilir. Kaldı ki yatırımcı daireler yeni düzenlemede beldelerin hizmet ve yatırımlarını plan ve eşgüdümü ile il çaplı yatırımların denetimi ile sınırlı hale gelmekte, yatırımcı birimlerin görevlerinin önemli bölümü beldele- re devredilmiş sayılmaktadır. Böyle değişimin uygulaması aslında yönetimle ilgili değil bütçe ve muhasebe mevzuatıyla ilgili önemli sorun çıkartıyor gibi görünmektedir. Her daire müdürlüğünün bakanlık bütçelerinden aldığı ayrı ödenekler il çapında seçilmiş bir yönetici aracılığıyla nasıl eşgüdümleir. Bu sorunun yanıtı artık iller idaresine hem yatırım kaynaklarının (İçişleri kolluk güçleri ve MSB harcamaları dışında kalan tüm bütçe kaynaklarının) bütün olarak nüfus vergi geliri ve az gelişmişlik ölçütleri dikkate alınarak tek kalemde tahsisi ve dağılımının DPT, bölge planlama ve il planlama birimleri aracılığıyla kullanım ve denetiminin sağlanmasıdır. Bu köktenci sayılan öneri hem kaynak kullanım ve dağılımını daha ussal hale getirebilir. Hemde ülkemiz yerel harcamaların aslında gerçekleştiğinden çok daha düşük görülmesini önler, görüntü gerçeğe biraz daha yaklaşmış olur.

İl yapısının ikili karakteri tanzimat sonrasında 1864 , 1870 1976, 1913, ve 1949 tarihli yasalarda 1921 ve 1924 anayasalarında yetki belirsizliğini sürdürmüş olup İl Genel Meclisi yetki ve görevleri bir metronom tiktakları gibi bir süre artırılmış sonra azaltılmıştır.

İl yapısının bugünkü yamalı bohça biçimiyle kalması elbette düşünülemez. Günümüzde merkez yönetimin il üzerindeki veşayetini bırakmasını ise daha bir süre en iyi niyetli demokratlarımızın da düşlemesi bile zordur. Bu bir fantazi gibi görülebilir. İlçedeki kaymakamlık kurumu olanca verimsizliği baskıcılığı ve usdışılığı apaçık görüldüğü halde, kaldırılması önerildiğinde hala yoğun tepki almaktadır. Yazılanların dikkate alınabilmesi ve hiç olmazsa ciddi olarak düşünülüp tartışılabilmesi ili düzeyinde ayrılık aramayan, farklılıkları azaltıcı, 2 tarafında hak görev , yetki ve kaynaklarını dikkatlice belirlendiği, "Aynı evdeayrı bölümlerde "kardeşçe yanyana yaşama yollarını önermeye bağlıdır. Bunun için il yasasının genel yönetim örgütünü düzenleyen ilk bölümü (1 den 51, e kadar olan maddeler) yazımda zaman içinde değişe değişe tam bütünlük ve özelliklerini tamamen yitirmiş olan İl Özel Yönetim bölümlerinde 1913 tarihli yasadaki özgün metinde yer aldığı ve hiç olmazsa tanzimat ve meşrutiyette düşünüldüğüne benzer bir biçimde bir çerçeve yasa ile yeniden toptan düzenlenmesi zorunludur.

Bu düzenlemede unutulmaması gereken üç işlevi meclis, meclisin organları ve icra organı olarak genel sekreterlik kurumunu ve il plan ana başlıklarını sayarak il önerileri bölümünü sona erdireceğiz,

C- YENİLENME MODELİ

1- İl Meclisi

İl Meclisi oluşumu, şöylece düşünülebilir;

- Belde meclisleri

- Belde yönetiminin birer temsilcisi (Başkan veya belde sekreter veya

yardımcısı) il genel sekreterince belirlenip meclise onaylanan ve (5) kişiyi aşmayan belde planlama kurulu üyeleri,

- Vali ve yardımcısı

- İl Genel Sekreteri ve bir yardımcısı

- 10 kişiyi geçmeyen eğitim, kültür ve sağlık kuruluşu temsilcileri.

İl meclisi görevleri şöylece yeniden düşünülbelir;

Meclis başkanını vekilini ve katipleri seçer.

İl Meclisindeki grupların ve oluşan yapının durumunu dikkate alarak valice önerilen İl Genel Sekreter ve yardımcılara güven verir.

İl Meclisi güven verdiği Genel Sekreteri ekseriyetle

. Valice görevlendirilen yardımcısı 2/3 oyla,

. Valiye 3/4 oyla güvensizlik verebilir.

-Güvensizlik alan sekreteryaya azledilmiş olur, ayrıca İl Meclis Üyeliği sıfatı sona erer. Yeni sekreteryaya Meclis Üyesi olur.

Güvensizlik alan, Vali veya yardımcısı yetkili makamca il dışı başka bir göreve atanabilir.

- İl Meclisi planlama kurulunca hazırlanıp Plan Bütçe Komisyonunca irdelenen seçim dönemi planını seçimden sonraki 7 ay içinde hazırlayıp yürürlüğe koymak zorundadır.

- Müteakkip yıllık program ve bütçeler bu planın hükümlerine uyar. Plan revizyonu için Meclis'te 2/3 çoğunluk ve Vali onayı zorunludur.

- İl Meclisi İl hizmetlerini komisyonlar aracılığıyla yapılmasını sağlar, denetimini yapar, komisyonların çalışmasından Sekreteryaya sorumludur.

2-VALİ

Vali özel kalemi ve bir Yardımcısı ile devleti temsil eder; Diğer yardımcılarını aracılığıyla polis, jandarma, askerlik , nüfus ve tapu ve genel vergi toplama işlerini yönetir.

Vali aynı zamanda meclisinin seçtiği ikinci vali muavini statüsündeki genel sekreter ona bağlı yardımcılarını kanalıyla, planlama birimi ve daire müdürlerinin çalışmalarını denetleyen tam bir il başkanı olarak görev yapmalıdır.

Zaman içinde valinin de halk tarafından seçilmiş olması gerektiği bazı çevrelerde fantastik çıkışlarla pek güncelleştirilmiş bir tartışmadır. Ancak günümüzde gerekli olan simgelerden önce kurumların, maddi kaynakların ve anlayışların tabanda demokratik hale getirilmesidir.

Valilik genel örgütlenmesine bağlı olarak her belde bünyesi donanımını içinde gerekli araç ve mekan teçhizatını yaparak bir gözlemci maiyet memuru atayabilir. İşleyişin yasalara uygunluğunu denetlemek için müfettişler doğal görevlerini her zaman yapabilir.

3- GENEL SEKRETERYA,

Genel Sekreter İl Hizmet ve Yatırımlarından Meclise karşı sorumludur.

Yönetimde 1. Vali yardımcısı ve Vali Vekili özlük haklarına sahiptir.

Valinin yoklugunda , Vali'ye Genel Sekreter onun yoklugunda planlamadan sorumlu yardımcısı vekalet eder.

Genel Sekreter ve yardımcılarını yüksek okul mezunu ve Genel Sekreter 10 yardımcılarını 5 yıllık meslek deneyimli ve Genel Sekreter veya Yardımcılarından en az biri yüksek teknik eğitimli olmak zorundadır.

Genel Sekreter plan ve bütçe dışı harcama yapılmasından ilgili daire başkanları kendi yardımcılarını Vali ve Yardımcılarıyla birlikte şahsen ve müteselsilen sorumludur.

Genel Sekreter İldeki, tüm hizmet ve yatırımlarda sorumlu ve yetkilidir.

Genel Sekreter il içinde , kolluk, yargı, (tapu ve nüfus) dışındaki tüm hizmet birimleri yetkililerini atar ve görevden alır.

Genel Sekretere il içindeki güvenlik tapu ve nüfus örgütü ve vali özel kalemi dışında kalan tüm birimler *ilgili genel sekreter yardımcılarını* kanalıyla bağlıdır.

Planlama Daire Başkanı Genel Sekreterin birinci yardımcısı statüsündedir. 1. yardımcı ünvan hak ve yetkilerine sahiptir.

4 - İL PLANLAMA KURULU (İL - PLAN)

Aşağıdaki biçimde oluşur.

- 1- Planlama Kurulu Başkanı
- 2- Genel Sekreterin gerek göreceği, ilgili birim yöneticileri ve personeli.
- 3- Araştırma Planlama ve Eşgüdüm müdürü ile genel sekreter tarafından Planlama Kuruluna atanması uygun görülen Araştırma Planlama Eşgüdüm Personeli
- 4- İl dışından , Kurul Başkanının göreceği lüzum üzerine çağrılan danışman üyelerden oluşur.
- 5- İl Genel Sekretere gerek gördüğü zamanlarda çalışmalara katılıp, başkanlık edebilir.

İl Planlama kurulunun görevleri şunlar olabilir,

İl ,Kalkınma Planı ve yıllık programlarının esaslarını tespit etmek, Araştırma Planlama ve eşgüdüm Müdürlüğünce hazırlanan yıllık uygulama programı ve önlemlerini inceleyerek yürürlüğe konulmasını önermek.

İl, yasası gereğince teşekkülü kalkınma planı ve yıllık programları uygulamak ve hazırlamakla sorumlu bulunduğu,

- a) Yıllık yatırım programı
- b) Uzun vadeli yatırım programı
- c) Yıllık finansman programı
- d) Uzun vadeli finansman programı
- e) Yıllık işletme bütçesi
- f) Uzun vadeli işletme bütçesi

Araştırma Planlama ve Eşgüdüm Müdürlüğüne hazırlatarak bunları incelemek bu programlar ve bütçe hakkında belediye başkanı ve belediye meclisinin onayını aldıktan sonra bunlardan herbirinin belediyeler ve Yerel yönetimler yasalarında gösterilen ilgili mercilere gönderilmesini sağlamak.

İl , içi birimlerin üçer aylık dönemler raporları harcama ve hakedişleri araştırma ve eşgüdüm başkanlığı incelenip değerlendirildikten sonra ilgili müdürlüğün önerileri doğrultusunda gerekli önlemleri almak ve bu rapor-

lardan bakanlık ve Devlet Planlama Teşkilatı'na gönderilmesi gerekenleri göndermek. Dönem raporları ve hakediş ve harcama tablosu planlama kurulunca onaylanmayan kuruluşlar yazı ile başkanlık makamına ve diğer ilgili birimlere bildirilir. Harcamaları durdurulur. Bir yılda onay alamayan kuruluşlar bir sonraki bütçede (personel ödeneği dahil) ödenek alamaz.

İl , programlarının kurum içinde başarı ile uygulanmasını sağlamak amacı ile Belediye örgütlerinin kuruluş ve işleyişini iyileştirmesi konularında Araştırma Planlama ve Eşgüdüm Müdürlüğü'nce yapılan çalışmaları incelemek, yürürlüğe konulmak üzere geliştirmek.

Devam eden veya uzun vadeli plan süresi içinde programlanması önerilen ve tamamlanma süreleri beş yıllık devreyi aşan projelerin yıllara göre harcamalarının dağılımını ve tamamlama sürelerinin tesbitini Araştırma Planlama ve Eşgüdüm Müdürlüğü'ne yaptırarak bu projelerini kalkınma Planında ve yıllık programlarda yer alması için Devlet Planlama Teşkilatı'na sunmak.

İl, yıllık çalışma programını hazırlamak , gerekli istatistikleri toplamak envanter, araştırma ve inceleme yapmak ve bunları değerlendirmek.

Uzun ve kısa vade de yapılacak kalkınma planlarının uygulanması için gerekli görülen hizmet tedbirlerinin ve bunlarla ilgili temel politikaların bilimsel araştırma esaslarına göre saptamasını sağlamak.

Yatırımcı birimlerin yıllık yatırım programı ile ilgili değişiklik önerileri inceleyerek inceleme sonucunu makamın takdirine sunmak.

Yatırım ve önerilerin gerçekleşmesinde karşılaşılan dar boğazların tespit etmek ve bunları Belediye Başkanlığı Planlama Kuruluna sunmak, kuruldan alınan kararları Devlet planlama Teşkilatı'na iletmek.

Yeni yatırımlarla ilgili tekliflerin kalkınma planı esaslarına uygunluğunu tespit etmek ve ekonomik, mali ve teknik yönlerden değerlendirilmesini yapmak.

İle aktarılan eden yabancı sermaye yatırımönerilerini incelemek ve bu husustaki belediye görüşünü hazırlamak.

İl ile ilgili iç ve dış teknik yardım projelerinin gerçekleştirilmesinde ilgili birimlerle işbirliği yapmak.

İl yıllık çalışma programlarını verimi artırıcı şekilde geliştirmek modern sevk ve yönetim yöntemlerinin uygulama olanaklarını araştırmak.

Sevk ve yönetim , usul ve büro işleri gibi konularda yenilikleri, gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek.

Örgüt içinde kullanılan bütün formları kontrol etmek bunları geliştirmek ve bütün birimlerin aynı sistemde çalışmalarını sağlamak

İş basitleştirme tekniklerinin yöneticiler tarafından birimlerde uygulanmasına yardımcı olmak.

Yazışma, kayıt, dosyalama, arşiv ve depo işlerinde uygulanan sistemleri geliştirmek modern düzenlemeye ait esasları hazırlamak.

Yapmış olduğu bütün inceleme ve araştırma sonuçlarına göre önlem ve önerileri içeren raporlar düzenlemek ve ilgililere bildirmek.

İl Genel Sekreterine gelecek her türlü teklif ve istekleri incelemek , bunların gerçekleşebilecek olanları için ilgili birim veya birimlerle eşgüdüm sağlamak.

YENİDEN YAPILANMA IV KADEME; BÖLGE

A - VAROLAN YAPI'NIN YA DA YAPISIZLIĞIN ELEŞTİRİSİ

Dünyada Türkiye kadar büyük olup bölgesel ara yerel yönetim birimleri olmayan merkezilikte başka bir tek demokrat ülke yoktur. Siyasal ve ekonomik planlarla, fizik planlar arasında bağ kuracak bölge yönetimi ve planlaması gereği şiddetle hissedilmektedir;

Yönetim kademelerinde yeralan dev tek teknik kuruluşlar kit bölge müdürlükleri yaşamımızın parçası olmuştur. kamu kuruluşlarının kendi işleyiş zorunluluklarından oluşturdukları teknik hizmet bölgelerinde uyguladıkları dizgeyi bütünleştirmemenin ülkeye getirdiği teknik kayıplar saymakla bitirilemez. Bu kuruluşların yöneticisinin kim olduğu, kime sorumlu oldukları belli değildir. / Ankara çok uzak iller yetkisiz/ halk ise etkisizdir/ siyasetin etkisi en az olması gereken yerde, *merkezde* en fazladır, tabanda ise *etkisi en fazla olması gerekirken* en az düzeydedir.

Karayolları, YSE, DSI, Bayındırlık, Toprak, su ve benzeri yüzlerce kuruluş üniversiteler büyük fabrika yatırımları, askeri örgütlenme yüksek okul akademiler ne bölgesel planlara dayalı olarak nede bölgesel esasa dayanan bir yönetime bağlanamadan siyaset dışına kaçırılmış olarak çalışmaktadır. Bunların demokratik denetimi işbirliği olanaksız olduğu gibi kendi bölgelerinde anlamlı bir biçim ve doğrultuda yönlendirilmesi olanaksızdır. Türkiye kadar büyük bir ülkede birçok alanda merkezden yönetim sonuç doğal olarak komediye dönüşmektedir. En ağır fiyasko ise etkin ve ayrıntılı yerel çalışma gerektiren planlama alanında ortaya çıkmaktadır.

Plan Bölgeleri; Türkiye siyasal yapısı bir merkezde yoğunlaşmıştır. Bölgelerle ilgili siyaset ve yönetimi Ankara dışına atacak bir ademi merkezleşme yani demokratlaşma Türkiye çapında gerçekleşmedikçe gerçekçi bölge planlaması başlayamaz. Bir iki bölgede (Çukurova ve GAP mecburen) başlatsa bile cılız ve göstermelik yapıdan kurtulamaz.

Nasıl Türkiye ticari ve ekonomik bir değişim birimi olarak dünyadaki işleyim devrimi gelişmeleri karşısında yetersiz kalmakta ve küçük bulunmakta ise Türkiye'deki il ve ilçe ayırımlarında hizmet götürülmesi ve planlama açısından çok dağınık birbiri ile hiç bir bağlantısı olmayan yapıda kalmaktadır. Burdur, Tunceli ve Hakkari'nin de vilayet olması sözde illerin eşit gibi görülmesini sağlayarak insanları aldatmakta ama bu eşitlikte en zararlı çıkanlar (50 yıllık deneyim sonucu açıkça görüldüğü gibi) gerçek anlamda bir metropol olmadığı halde onun yönetimine tabi tutulmaya çalışılan küçük iller olmaktadır. Ayrıca bölge planlarının etkin olması için Tüm ülke ölçeğinde eşgüdümlü olmasına kaynak ve eylem kademelenmelerinin tamamlanması zorunludur.

Sadece teknik toplumsal, ekonomik, hizmetlerin gerçekleştirilmesi açısından değil belli yönetmeliklerin konması ve resim ve vergilerin *farklı oranlarda toplanması gerekli olduğu* için bölgesel farklılıklar ve değişimleri dikkate almadan yapılan uygulamalar havada kalmaktadır. Aynı ihale yönetmeliklerine göre aynı tip okul batıda iki yıl da doğuda on yılda bitmektedir. Ama farklı uygulamalarla hem doğuda hem batıda bir yılda bitmesi de olanaklıdır. Bunlarla bütün millet meclisinin tek tek uğraşması ve çözüm bulması olanaksızdır. Özellikle benzeşen grup illerde beldelerden gelen meclisler mali alanda yeni yetkilere sahip olmalıdır. Bölgelerin (merkez denetimde) bölge planlama örgütü olması için bölge sınırlarını birleştirerek denetleyecek halk tarafından seçilip denetlenen yerel yönetimler oluşturulması kaçınılmazdır. 61 ve 82 Anayasalarını yapanlar, Türk yönetim dizgesinin reformunu ilke olarak zorunlu görüp yazınca almıştır; 82 ve 116 maddede *"belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla ile birden çok ili içine alan çevrede bu hizmetler için yetki genişliğine sahip kuruluşlar meydana getirilebilir"* demektedir. Madde 113 yasalar ve tüzüklerin uygulaması için yönetmelik çıkarılabilmesi yetkisi vermekte, bakanlar kuruluna yasalardaki en az ve en çok sınırlarını taşımamak koşulu ile vergi rusum ve muafiyetlerde değişiklikler yapma yetkisi vermektedir. Cumhuriyet bu ilkeleri ancak çok zorda olduğunu hissettiği zaman ve vaktini kaçırdıktan sonra ve sınırları bir bölgede değil yurt sathında uygulamaya mecburdur.

Bu madde ve esnekliklerin tümünün bir arada kullanımı ile bölgesel planlama uygulaması olanaklıdır. İl sayısının belli ilkeler çerçevesinde artırılması, bölge meclislerinin kurulması yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi ve teknik bölge sınırları ile bağlanarak, bu bölgeler üzerindeki siyasal ve yönetsel denetimin sağlanması yaygın kanının tersine anayasa ile çelişmemektedir ve her il yönetiminin bölge planlaması ile bağlanarak mali konularda genel plan çerçevesinde esnekliğe kavuşturulması Bölge planlarının işlerliğini sağlamak için zorunludur. Anayasa ile çelişme savını aşmak için gerekirse bu konuda partilerin mutabakatı her zaman mümkündür. Böylece anayasa bu konuda değiştirilebilir. Böylece geliştirilecek 20- 25 ekonomik birimden yola çıkarak varolan il yapılarını da geliştirerek şimdiki 67 sayısının çok üstüne çıkarmak ve bunları kent planlamasının bir uzantısı olarak düşünmek gerekir. 1984 yılında çıkarılan kanun kuvvetinde kararnamenin anayasa komisyonunda aykırı görülüp reddettirilmiş olmasını anlamak bile mümkün değildir.

B- BÖLGE YÖNETİMİNİN GÖREVLERİ

* *Bölge Yönetimi* ulusal ölçekte alınan kararların siyasal tercihlerin ve ulusal planın, bölgelerde fiziki gerçeklik kazanmasını, verimli, etkin ve hızlı sonuçlar alınmasını sağlamaya yönelik olmalıdır.

* *Bölge yönetimi* Bölge insanının, bölge yetkili organları içinde duyurmasını sağlayacak demokratik ve yerel temsil olanaklarını içinde taşımaktır. Bölge insanların sorun çözmek için merkezde yığılmasını önlemelidir;

* Sorunların üstüste sıralanıp yığılması ve benzeri nedenlerle daha da çözülemez hale gelmesini, haklı veya haksız karşılanamayan istemler sonucu oluşan , toplumsal ruhsal birikimlerin ve nefretlerinin hedefinin Devlet ve Merkezi yönetim olmasını önleyen yumuşatıcı bir tampon olma görevide Bölge yönetiminin sırtında olmalıdır.

C- BÖLGE YÖNETİMİNİN SINIRLARI;

Türkiye üç kentte yoğunlaşan metropol yaşam dışında 20 civarında kentin etrafında çemberlenen bir ekonomik ve toplumsal birleşme içinde yaşamını sürdürmektedir. Yaşamla bağı olan her kuruluş bunu benimsemiş ya da zorunlu olarak buna uymuştur.

1. Bu bölgesel birimler aslında yasaları tanımladığı gerçek illerdir. Teknik bölgeler tabanı belde seçimlerine dayanan seçimli bölge meclislerinin işevsel olması ve atanan valiler (yeniden yapılanmada adıyla eşgüdümçü) ancak bu 20 - 25 birimde geçerlidir. Ekonomik ve kültürel yaşamda olduğu gibi siyasette de açıkça görülen odur ki, siyasal örgütler toplumsal iletişim, eğitilmiş insangücü, özgür eleştiri, ve uzmanlaşmış emek ancak bu kaynaklardan gelir, Üniversite, teknik bölge, büyük askeri birlik, anlamlı siyaset, birden fazla büyük ekonomik eylem, tiyatro, büyük hastahane havaalanı, otoyol bağı trenle yeterli ulaşım, otel TV istasyonu ve radyo, bu birimlerin ürünü ve istemidir,

Sayıları ve varlıkları ve günümüzde tahminlerle çıkartılan bölge birimleri ise bölge planlama yönetim ve denetim birimleri olarak hem kalkınma hemdesiyasal demokrasinin yaygınlaştırılmasında Öncelikle ele alınıp değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi ile dengeli kentleşme ve kalkınmanın temeli olabilir.

Bölge yönetimi sınırlarını belirlemede merkez ilin seçimi coğrafi ve tarihi yakınlıklar ve ulaşım yanında öncelikle aşağıdaki noktalar değerlendirilmelidir;

* Planlamanın ayakları yere basabilmelidir. Merkezlerin saptaması, sayısal nesnel ölçütlere bağlanmalıdır.

* Bölge ve kent kalkınması ile kişilik kazanması, renklilik ve çeşitlilik sağlanabilecek özellikler dikkate alınmalıdır.

* Ekonomik ve teknik zorunluluklar ülkeyi bölmek isteyen güçlerin elinde ve dilinde birer silah olmaktan kurtarılmalıdır.

*Etnik sorunları böyle bir planlama ve düzenleme için engel olarak görmeye çalışanların düşüncelerinin temelsizliği kanıtlanabilir. Şöyle ki, bu düzenlemenin doğuda çok dikkatle ve özel dengeleri kollayarak yapılması halinde bu yeni yönetim yapısı etnik gerilimlerden düşmanlık yarat-

mak yerine, toplumsal gelişime katkı sağlayabilir. Etnik dengeler sağlanıp yanyana birarada yaşamının ilginç örnekleri verdirilebilir. şimdiki yönetim yapısının korunması ise ayrımcılara il sayıları vererek söz ile güç gösterileri yapma fırsatı sağlamaktadır. Dengeli bölgesel düzenleme ile insanlarımız birbiri ile karşılıklı hak ve güçlerini demokratik olarak teslim edilecekleri için birinin diğerine çok baskın olmadığı düzenlemeler içinde temsil edilmeyi ve yaşamayı daha kolay öğreneceklerdir. Özellikle doğuda bölge sınırlarının belirlenmesinde Arapça ve Kürtçenin değişik diyalektlerinin konuşanların türkçe konuşanlarla dengelenmesine dikkat edilmesi başlangıçta bazı sorunlar çıkarsa bile sonuçta uluslaşma sürecinin çimentosunu oluşturabilir. Ciddi bir düşünce ve planlı çalışma sonucu yapılacak yeni yönetim düzenlemesi ülkenin bütün olarak gücünün en büyük kanıtı olur.

* Bölge yönetimleri ayrılmaz bir bütünün (bir vücudun) birbirini tamamlayan organları gibi düşünülmelidir ve sınır belirlemede bu işlevsel organlaşma dikkate alınmalıdır.

D- BÖLGE YÖNETİMİ ÖRGÜTLENMESİ

— Bölge yönetimi örgütlenmesi ana aşama olarak muhtarlık *belediye ve il birimleri örgütlemesine benzeşen yapılaşma ile topluma sunulmalıdır.* Zamanla her yurttaşın merkeze gitmeden önceki zorunlu başvurma yeri olarak birinci kademe işlevini devralarak örgütlenmeye kavuşmalıdır.

— Örgütlenmenin hızlı ve çarpıcı olması zorunluğu yanında , özellikle kuruluş aşamasında hemen tüm kaynakların bölgede toplanması merkez veya il yönetimi yerine bölge eliyle kararlaştırılıp, dağıtılması bu yeni kademenin işlerliğini ancak sağlayabilir. İlk anda bu güven ortamı kurulamaz ise herkez yeniden Ankara'nın ve valisinin kapısını tutacaktır.

Bu ve benzeri nedenlerle, Bölge karar ve icra organlarını şöylece tasarlayabiliriz.

- 1- Bölge meclisi
- 2- Bölge eşgüdümçüsü
- 3- İcra kurulu
- 4- Bölge- Plan örgütü

1- BÖLGE MECLİSİ

- a) Bölgedeki belediyelerin başkan, genel sekreter, planlama kurulu, başkanı,
- b) İl valileri sekreteri ve birer yardımcıları.
- c) Bölgedeki il meclislerinin diğer üyeleri
- d) Devlet ve önemli kit kuruluşlarının bölge müdürleri
- e) Rektörler, yüksek okul ve akademi ve hastahane müdürleri.
- f) Bölgenin milletvekilleri (istedikleri zaman oy hakkı ile katılmakdır.

Bölge meclisi görevleri;

1 Yılda bir kez bölge eşgüdümçüsü koordinatörü başkanlığında toplanır, plan grubunca hazırlanacak planı tartışır ve kabul eder.

1 İllerden gelen muhtarlık, belde ve il planlarının uyumu ve ihtilaflarının çözümünü sağlar.

1 Bölge meclisi bir yılda süre için bölge eşgüdüm yardımcısı görevini yaparak bölge - Plan kuru başkanı ile uygulama komitesi üyelerini *eşgüdümçüsül tarafından sunulan seçenekler arasından seçer.*

1 Merkezden gelen kaynak tahsislerini inceler, bölge içinde aktarabilir, değiştirebilir, reddedebilir. İller, beldeler ve dengesini tartışır.

— Medeni kanunu uygulamalarında,

— Ticaret, harç, yerel vergi uygulama ve ihtilaflarında, nihaş karar merciidir.

5- Uygulamaları denetlemek veya özel projeler uygulatmak amacıyla yeterli yetki, presonel ve kaynağı kullanarak geçici veya sürekli komiteler kurabilir. Komitelere başkan arayabilir.

* Bölgesel kalkınma planı fonları, yerel fon, resim ve vergiler, krediler, uluslararası mali işbirlikleri bölgesel gelişme projeleri alanında ulusal planla ve genel yasalarla çelişmeyen her tür karar ve uygulama için nihai organdır,

* Meclis Bölge eşgüdümçüsünün 3 yardımcısından önerilen kişiyi çoğunlukla (her dönemde en fazla) bir kez değiştirme hakkı varolur. Eşgüdümçü 2. kez seçilen yardımcısını bir süre / 6 ay veya bir yıl) değiştiremelidir.

2) BÖLGE EŞGÜDÜMCÜSÜ;

*)Cumhurbaşkanınca meclise önerilmeklidir. Tercihen teknik eleman olan veya planlama disiplinlerinden birinde master, Ph. D çalışması yapmış, kişiler arasından önerilmesi yasa ve teamülle özendirilmelidir.

*) Görevine bir seçim dönemi için ve TBMM ce atanmalıdır. Bölge Meclisinin 3/4 oy gerektiren güvensizliği, ölüm veya istifa dışında görevden ayrılmamak emekli edilmemelidir.

*) Devlet yönetiminde müsteşar benzeri hak yetki ve sorumlulukları olan bir statüde olmalıdır.

*) Bölge planını yapıp uygulanmasından, kaynakların yerinde kullanılmasından kişisel olarak sorumlu olmalıdır. Bölge sınırı içindeki herkeşe bu amaçla görev verebilmeli yasal sorumluluğu ve riskine katlanarak bölgedeki herkesi bu amaçla görevden alabilmelidir.

*)) Bölge işgüdümçüsü kendi seçtiği deneyimli ve yetişmiş bir valiyi başyardımcı atamasını içişleri bakanlığına önerir, Plan- Bölge yönetiminden sorumlu olan ve Meclisce seçilen Yardımcıları ile birlikte bu 4 kişi bölge icra kurulun oluşturarak acil ve gerekli her kararı alacak yetkiyle donatılmalıdır.

3 - BÖLGE İCRA KURULU

Bölge İcra kurulu *eşgüdümçü başkanlığında* çalışan 5 kişiden oluşur, diğer 4 kişi şunlardır.

— *Bölge meclisince seçilen meclis başkanı;* Bölge eşgüdümçüsünün birinci yardımcısı ve icra kurulu üyesidir.

— *Bölge eşgüdümçüsül tarafından önerilip merkezce atanan yardımcı-*

sı. Bu yardımcı vali statüsüne eş yetki ve sorumlulukta olup yokluğunda eşgüdümciye vekalet eder. İcra kurulu üyesidir.

— *Planlama örgütünün Başkanı*; Tahsil atama ve değiştirme koşulları özel yasa ile belirlenmelidir. İcra kurulunun üyesi olarak görev yapar.

— *Bölge genel sekreteri* bölgedeki bürokrasinin ve tüm hizmetlerin başıdır. Plan uygulamasının yetkili ve sorumlusudur. İcra kurulu üyesi olarak görev yapar.

* Demokratikleşmenin ileri aşamalarında Bölge meclisi veya halk tarafından doğrudan seçilen 2 temsilcinin örneğin senatör adıyla İcra kurulunda yer alması ve belli sürelerde merkezde toplanarak senato olarak çalışması bir fikir olarak öne sürülebilir.

* İcra kurullarının tümünün Başkentte bir araya gelerek senato olarak çalışması bir diğer ilginç öneridir.

İcra kurulu, Bölge Meclisi toplantıda olmadığı zamanda onun adına her tür kararı alıp uygulamayı yapabilir.

4- BÖLGE PLAN ÖRGÜTÜ

— Yıllık Programları

— Beş yıllık planları

— Yirmi yıllık projeksiyonları yapar, değiştirebilir, izler, yeniden düzenleyebilir.

— Her tür harcamayı durdurabilir.

— Personel atamalarına her kademedede gerekli onayı verebilir. gereksiz kadroları kaldırabilir. Planlama kurulu üyeleri planların başarısından kişisel olarak ve müteselsilen sorumlu tutulabilir.

— Sektör planları ve özel projelerinin tek tek izlenmesi için özel çalışma grupları kurulur.

— Diğer çalışma ilkeleri: *il örgütünde yazılı olan* planlama kurulu ana görevlerinin tüm bölgede uygulanması, eşgüdüm ve denetimiyle ilgilidir.

Burada tekrar olmaması için yazılmamıştır....

SONUÇ

Araştırma kapsamında yeniden yapılanma modelinin oluşasında temel taşı sayılabilecek, ve dışardan bakıldığında şok karşılanabilecek, değişik önerileri, aşağıda özetlenmiştir;

– Muhtarlık yönetimi, kaynak v yetkileri artırılarak yerel yönetimlerin temeli, olmak zorundadır. Muhtarlığın köyde ve kentte aynı hak ve sorumlulukları olmalıdır. *Yurt düzeyinde belediye sınırları içinde olmayan hiçbir muhtarlık kalmamalıdır.*

1000 nüfustan küçük muhtarlıklar, 5000 nüfustan küçük belediyeler yönetsel olarak ve çıkar özendirmeleri kullanılarak hızla birleştirilmeli, 30.000 nüfustan büyük muhtarlıklar, ve 30.000 nüfustan büyük belediyeler bölünmelidir. Merkez yerleşim nüfusu 30.000'e kadar olarak yerleşimlerde kent merkezindeki muhtarlık işlevlerini belde organları üstlenmelidir.

Merkez nüfusu 5000'den fazla olan ve çevreleriyle birlikte 30000 nüfusu aşan yerleşimler, yasal düzenleme sonucu, kendiliğinden ilçe adını almalıdır.

İlçelerdeki kaymakamlık örgütü kaldırılmalıdır. Kaymakamlık örgütünün hizmet, denetim, eğitim sağlık ve benzeri görevleri belediyelere devleti temsil ve asayiş görevleri il yönetimine devredilmelidir.

Belediye zabıtası Kent polisi olarak turizm trafik sağlıkkoruma turizm ve kişisel çatışmalarla ilgili basit kolluk görevlerini devralmalı, silah taşıyabilmeli, zabıta için kent akademileri ile birlikte yurt çapında yaygın bir yüksek okul ağı kurulmalıdır.

İl sayısı nüfus, yüzölçüm, vergi ve benzeri objektif ölçütlerle göre, artırılmalı, gelecekteki düzenleme olanakları yasal otomatige bağlanmalıdır.

İl genel meclisi muhtarlık, belediye ve il organlarından oluşan yerel parlamentoya dönüşmelidir. Meclis ildeki hizmetleri yapacak il genel sekreterini, ve digeryöneticileri seçebilmelidir. Vali devletin temsili, asayiş denetim ve genel eşgüdümünden sorumlu olmalıdır.

Belediyelerin taşeron uygulaması, il genel meclisi emanet komisyonları, Anakent belediyelerinin planlama ve eşgüdüm dışındaki tüm birimleri kökten kaldırılmalıdır. Anakent hizmetleri bağlı belediyeler ce ve diğer yatırımlar özerk, özyönetimle yönetilen, işletmeleri hiçbir biçimde sübvansiyeye edilmeyen halk ortaklıkları veya şirketlerce yapılmalıdır.

Kuruluşu ve yerseçimi teknik çalışma ve tercihlere bağlanmış Plan - Bölge'ler yeni yönetim birimi olarak aynı anda ülkenin tümünü kapsayacak biçimde kurulmalıdır. Plan bölgeleri cumhurbaşkanınca meclise önerilen seçenekler arasında meclis tarafından seçilmeli, bölgelerin eşgüdümü DPT tarafından yapılmalı bölge meclisleri, yetkili yerel yönetim kurultaylar ı olarak, bölgedeki yerel yöneticilerden toplanmalıdır.

Bölge meclisleri Millet Meclisince, saptanacakalt ve üst sınırlar arasında vergi ve benzeri devlet gelirlerinin toplanma oran ve usullerini, tayin edebilmeli, toplandığı merkezden yollanan kaynakların kullanımını plan içerisinde sağlayacak, hizmet görevlerini yapacak yöneticileri seçebilmelidir.

- Muhtarlıklar kişi veya aile başına hizmetleri ile ilgili kaynakları ,
- Belediyeler, bina ve ticaret kazançlarını,
- İl ve bölge yönetimleri tahsil ettikleri verginin bir bölümünü, planları

dahilinde yatırım ve personel giderlerini karşılamak için kullanılmalıdır. Merkezden ayrılan kaynaklar bölgelere, *bakanlık ayırımlarına göre değil harcama türlerine göre ayrıştırılıp tahsislenmiş olarak gönderilebilmelidir.*

Bölge merkezi olan ilde vali ve il örgütü olmamalıdır. İl yönetiminin temsil asayiş ve denetim görevleri bölge yönetimince, diğer görevler, her bölge merkezinde kurulacak olan Anakent belediyelerince üstlenilmelidir.

UYGULAMAYA YÖNELİK YÖNTEM ÖNERİSİ

Araştırmamızın devamı isteniyor ise sonuç alıcı biçimde kullanılır hale gelmesi için, ilgilenenlerce yoğun ilgi, zaman ve para harcanması gerekir;

I - KAYNAKÇA'NIN TAMAMLANMASI

Araştırmacı tarafından yararlanılan kitaplar listesi, yurtiçi ve yurtdışı yayınlarla zenginleştirilerek satınalınabilenlerintümü satın alınmalı, bir mini ihtisas kütüphanesi kurulmalıdır. Yayınların konularına, başlıklarına, yazarlarına, yayın yıllarına, dillerine, içinde yeralan ilginç konu başlıklarına göre gruplanabilmesi, ve araştırma için yararlanılan bölümlerinin ayrıca tam metin olarak işlenmesi olanağı sağlanmalıdır. Benzer amaçlarla hazırlanan bilgisayar programlarından bu amaca en yakın olanı gereksinimlere göre yeniden yazılmalı, gerekli bilgiler, her zaman yararlanılabilecek ve bilgisayar ortamında gerektiğinde parça parça çağrılıp çoğaltılabilecek biçimde depolanmalıdır.

II- TARİHÇE

Araştırmacı tarafından bir bölüm kaynak kitaptan derlenen tarihçe bölümü, ilgili bir grubun eleştirisi sonucunda alacağı biçimle çalışanları bilgisisen sunulacak yeterli sayıda çoğaltılmalıdır. Yerel yönetimler evriminin özeti, yeniden yapılanma ile ilgili kök ve ipuçlarını gerçekçi bir biçimde toplum, tarih ve siyasetin içinden çıkarma amacına yönelik özel birtarih analizi olarak tamamlanmalıdır.

III - YASAL TARİHÇE

Günümüzde geçerli yerel yönetim yasaları ile bunları son haline getiren değişiklikler, araştırma görevlisi tarafından bu araştırmanın eki olarak bir nüsha halinde vakfa sunulmuştur.

Bunlarla birlikte ilgili ve geçerli tüm diğer yasal ve Anayasal mevzuat, tüzük ve yönetmelikler sadece bu günkü geçerli halleri ile değil geçmiş evrimleri ile birlikte ,önceden hazırlanmış konulara göre araştırma ve düzenleme olanağı verecek bir bilgisayar programı ve data yükleme düzeni içinde bilgisayara yüklenmelidir.

mevzuatın kütüphanede stoklama düzeni ile araştırmanın gidişatı arasında paralellik kurulması gereklidir.

IV- ÖN KABULLERİN İRDELENMESİ

Araştırmada öneri bölümlerinde yeralan önkabullerde oluşan sistem, iddialarını sonuna dek izleyecek etki ve yetkinlikte bir çalışma grubu tarafından irdelenmeli, gerekli gördüğü değişiklikleri yaptıktan sonra, nihai örgüt aşaması- istisna ve ayrıcalıkları varsa etaplamaları, nüfus ve yüzölçüm büyüklükleri yeniden yazılmalıdır.

V - ÇERÇEVE YASA

Benimsenen önkabullere dayalı olarak yerel yönetimlerle ilgili yasalarda- gerekiyorsa anayasada, ilgili diğeryasalarda, (İller bankası, gelir, gider, bütçe vergi, kooperatifler vb.) temel tüzük ve yönetmeliklerde yapılması gereken düzenleme ve değişiklikler *(birbiri ile ilintili olarak çapraz ilişkileri ve bütçesel değerleri geriye dönük birkaç yıl için sayısal olarak denetlendikten sonra)* bir çerçeve yasa önerileri demeti olarak hazırlanmalıdır.

Hazırlanan çerçevenin iç uyumu, yanında teorinin gerektirdiği maddi kaynak ağırlıklarının sağlayıp sağlamadığı denetlendikten sonra, ortaya çıkan metin kaynakça tarihçe ve önkabuller seti ile birlikte yeniden irdelenip sonra nihai metin hazırlanmalıdır.

VI - MODELİN İRDELENMESİ

Türkiye'nin bugünkü yönetim modeli veri olarak alınan, 1985 nüfus sayımı ve coğrafi bölümünü esas alan, illerden muhtarlıklara kadarinen yönetim sarnasını içine alan bilgisayar modeli, hızla işletilmelidir. Bu program 1990 sayımı verileri esas alınarak bir kez daha işletilmelidir. Bu program daha sonra hazırlanan yeni modelin getirdiği idari bölünmeyi işleyecek biçimde revize edilmelidir. Yeni haritanın yeni çerçeve ve 90 sayımı verilerine göre alacağı durum coğrafi olarak ortaya konduktan sonra, Veri gelir dağılımı, bayındırlık hizmetleri, kültür, etnik dengeler, oy dağılım, asayiş ve benzeri diğer ölçütlere göre önerilen harita bazında somut irdemesi yapılmalıdır. Bu irdemenin sonucunda ortaya çıkabilecek büyüklükle ilgili değişiklik önerileri veya ilkelerdeki revizyonlar en baştan itibaren anlatılan sistem içinde yeniden ele alınmalıdır.

Karmaşık ve çok uzun süre isteyen bir işlemler yığını gibi görünen bir çalışma yeterli kaynak ve başrama azmi tahsis edilmeli halinde birbuçuk iki yıl içinde tamamlanabilecek bir iş programına sahip olabilir.

Çalışmaların anlamlı bir sonuca, ulaşması için, sonuçlar ortaya çıkana kadar, *araştırma ile ilgili parçalı siyasal açıklamaları yapılmaması, bireysel yasa önerilerinin verilmemesi*, sağlanmalıdır. *Ağızdan dolma bilgilerle, parçalı denemelerde yapılmamalıdır.* Yapılsa bile kamuoyuna duyurulmalıdır. Kısmi uygulama ve deneme gereksinimi ortaya çıkarsa, bu tür denemeler de, ciddi ve hızlı bir araştırma ve planlama çalışmasından sonra gerçekleşmelidir.

11/11/11

11/11/11
11/11/11
11/11/11

11/11/11

11/11/11
11/11/11

11/11/11
11/11/11

11/11/11
11/11/11
11/11/11

11/11/11

11/11/11